

▶ Syksy 2006

PK-YRITYYSBAROMETRI

 Suomen Yrittäjät

 FINNVERA

▶ ESIPUHE

Suomen Yrittäjät ja Finnvera Oyj tekevät yhteistyössä pientä ja keskisuurta yritystoimintaa sekä tämän kehitystä kuvaavaa Pk-yritysbarometria kaksi kertaa vuodessa valtakunnallisena raporttina ja alueellisinä raportteina.

Valtakunnallisessa raportissa tuloksia käsitellään teollisuuteen, rakentamiseen, kauppaan ja palveluihin jaoteltuna. Lisäksi kun yritysten vastauksissa on eroja yritysten kasvuhakuisuuden, koon, iän tai toiminta-alueen suhteen, erilaiset näkemykset tuodaan esille raportissa.

Syksyn 2006 Pk-yritysbarometri perustuu lähes 3 800 pk-yrityksen vastauksiin ja heijastaa siten katta-

vasti pk-sektorin käsityksiä yritysten kehitysnäkymistä ja toimintaan vaikuttavista tekijöistä. Barometrin ennustekyky on ollut hyvä.

Tässä raportissa käsitellään pk-yritysten toimintaympäristöä ja suhdanneodotuksia lähimmän vuoden aikana. Lisäksi tarkastellaan yritysten rahoitusta, kasvuhakuisuutta sekä yrityksen kehittämistarpeita ja -esteitä.

Syksyn barometrin erityisteemana on julkisten yrityspalveluiden tunnettuus ja käyttö. Samalla on tiedusteltu käyttäjien arvioita näiden organisaatioiden ja konseptien palveluasenteesta, asiantunteuksesta ja hyödyllisyydestä.

Helsingissä 17.10.2006

Jussi Järventaus
toimitusjohtaja
Suomen Yrittäjät

Pauli Heikkilä
toimitusjohtaja
Finnvera Oyj

▶ TIIVISTELMÄ

Pk-yritysten suhdanneodotukset ovat edelleen vahvat

Pk-sektorin suhdanneodotukset ovat säilyneet vahvoina, mutta odotukset eivät ole enää vahvistuneet. Yrityksistä 52 prosenttia ennakoi suhdanteiden pysyvän ennallaan ja 41 prosenttia niiden yhä paranevan seuraavan vuoden aikana. Näkymät ovat pysytelleet valoisina kaikilla toimialoilla – tosin odotukset ovat laskeneet hieman teollisuudessa ja ovat hiukan matalammat kaupassa. Näkemykset ovat positiivisemmät nuorissa, kasvuhakuisissa ja kansainvälisillä markkinoilla toimivissa yrityksissä kuin muissa yrityksissä.

Valoisat suhdanneodotukset näkyvät myös liikeloudellisissa indikaattoreissa. Odotukset niin liikevaihdon kuin kannattavuuden ja vakavaraisuuden suhteen ovat edelleen vahvat. Liikevaihdon saldoluku on säilynyt ennätyskorkealla tasolla. Teollisuudessa muita aloja useammat odottavat liikevaihdon kasvua.

Pk-yritysten odotukset niin viennin kuin tuonnin arvon kasvusta ovat keskimääräisellä tasolla. Vienti- ja tuontiyritysten odotukset ovat kuitenkin laskusuunnassa. Viennin suhteen odotukset ovat laskeneet kaupassa, mutta toisaalta ne ovat nousseet voimakkaasti rakentamisessa. Kaupassa tuontiodotukset ovat muita aloja vahvemmat. Erityisesti teollisuudessa tuontiodotukset ovat laskeneet.

Suotuisat suhdanneodotukset ja työllisten ikäännyminen pitävät yllä pk-yritysten rekrytointitarpeita. Yritysten, joilla ei ole odotettavissa lainkaan tarvetta työllistää, osuus on matalalla 28 prosentin tasolla. Osuus ei ole kuitenkaan enää laskenut. Erityisesti rekrytointitarvetta näyttäisi olevan useissa teollisuus- ja rakennusyrityksissä. Toisaalta barometrin vastauksista käy kauttaaltaan ilmi, että rekrytointiongelmat ovat edelleen kasvussa.

Yhdessä edeltävät havainnot ennakoinevat, että työllisyyden kehitys ei välttämättä ole jatkossa yhtä vahvaa kuin viime aikoina, vaikka suhdanneodotukset ovat vahvat ja henkilöstölisäyksiä ennakoidaan. Yrityksistä neljännes uskoo kuitenkin edelleen henkilöstönsä määrän olevan suurempi vuoden kuluttua.

Vain viisi prosenttia yrityksistä ennakoi henkilöstönsä olevan nykyistä pienempi. Odotukset henkilöstön lisäyksestä ovat laskeneet teollisuudessa ja rakentamisessa. Näillä aloilla onkin kärsitty eniten työvoimapulasta. Vastaavasti palveluissa ja kaupassa odotukset ovat nousseet keväästä ja ne ovat korkeammat kuin muilla aloilla.

Investointien arvon nousuodotukset ovat tehneet korjausliikkeen ylöspäin kevään laskun jälkeen. Odotukset ovat nousseet kaupassa ja rakentamisessa. Muilla aloilla ne ovat säilyneet keväisellä tasolla. Tuotekehityspanostusten kasvua ennakoivien määrä on viidenneksen suurempi kuin laskua odottavien. Eri-tyisesti panostusten kasvuun uskotaan teollisuudessa ja kasvuhakuisissa yrityksissä.

Kevättä useammat odottavat tuotantokustannusten nousua teollisuutta lukuun ottamatta. Parina viime vuonna tuotantokustannusten inflaatio-odotukset ovat olleet edellistä vuotta korkeammat. Tämä pätee myös tähän vuoteen syksyn inflaatio-odotusten nousun myötä. Varsinkin välituotteiden inflaatio-odotukset ovat voimistuneet. Lopputuotteiden hintojenkin nousun odotetaan kiihtyvän. Inflaatio-odotukset ovat matalimmat kaupassa ja korkeimmat rakentamisessa.

Työvoimapula entistäkin useammin kasvun, kehittämisen ja työllistämisen esteenä

Pk-sektorilla nähdään, että erityisesti myynnissä ja markkinoinnissa on kehitettävää. Henkilöstön kehittäminen ja kouluttaminen koetaan toiseksi useimmin tärkeimmäksi kehittämistarpeeksi. Lisäksi tuotannon, tuotekehityksen ja laadun parantamisesta sekä verkostoitumisesta ja alihankinnan kehittämisestä kannetaan huolta. Verkostoituminen ja alihankinnan kehittäminen ovat nostaneet osuuttaan hyljälleen viime vuosina. Rahoituksessa ja taloushallinnossa nähdään olevan kehitettävää kasvuhakuisissa yrityksissä muita useammin.

Työvoimapula on nostanut entisestään merkitystään kehittämisen suurimpana esteenä ja näkyy osaltaan henkilöstön kehittämis- ja kouluttamistarpeen nousuna. Se on nyt yhtä usein pahin este kuin kireä kilpailutilanne. Muita useammin työvoimapula on

este rakentamisessa. Matalamman koulutustason vaatimusten kaupassa työvoimapula ei toimi esteenä yhtä usein. Sen sijaan kireä kilpailu koetaan alalla kehittämisen suurimmaksi esteeksi.

Suhdannotilanne on luonnollisestikin menettänyt merkitystään esteenä. Työvoimakustannuksia, muita resurssitekijöitä kuin työvoima ja rahoitusvaikeuksia pidetään edellä mainittujen lisäksi tärkeimpinä kehittämisen esteinä. Rahoitusvaikeudet korostuvat voimakkaasti kasvuhakuisten yritysten kohdalla. Rakennuslalla verotus koetaan muita useammin kehittämisen esteeksi.

Työvoimapulan ohella pk-yrityksissä työllistämisen pahimpina esteinä pidetään kysynnän epävarmuutta ja työn sivukuluja. Kysynnän epävarmuus nimetään kuitenkin kevättä harvemmin esteeksi ja työvoimapula on noussut sen ohi suurimmaksi työllistämisen esteeksi. Kysynnän epävarmuus koetaan esteeksi erityisesti kaupassa ja kansainvälisillä markkinoilla toimivissa yrityksissä. Ammattitaitoisen työvoiman saatavuutta pidetään ongelmana erityisesti rakentamisessa ja suuremmissa pk-yrityksissä. Sivukulut toimivat suurimpana työllistämisen esteenä muita useammin kaupassa sekä pienissä ja nuorisayrityksissä.

Pk-yrityksistä 10 prosenttia ilmoittaa olevansa voimakkaasti kasvuhakuisia. Kasvuhakuisuus on yleisempää kaupan alalla sekä nuoremmissa ja suuremmissa yrityksissä. Lähes kaksi kolmasosaa kasvuun pyrkivistä yrityksistä nimeää uusien tuotteiden kehittelyn yhdeksi tärkeimmistä kasvukeinoista. Yli puolet kasvuhakuisista pk-yrityksistä perustaa kasvustrategiansa myös myynnin ja markkinoinnin lisäämiseen sekä lähes puolet verkostoitumiseen ja yhteistyön lisäämiseen. Kansainvälistymisen merkitys kasvukeinona on laskenut – teollisuutta lukuun ottamatta.

Pk-yrityksistä 14 prosentilla ei ole lainkaan kasvutavoitteita. Yleisimpiä syitä kasvuhallittomuuteen ovat, että nykyistä yrityskokoa pidetään sopivana ja että ei olla halukkaita ottamaan kasvun vaatimaa riskiä. Myös työvoimakustannukset ja työvoiman saatavuus nähdään kasvun esteinä. Työvoiman saatavuuden osuus on noussut. Rahoitukseen liittyviä tekijöitä ei pidetä kasvun esteinä, mutta kireä kilpailutilanne ja kysynnän riittämättömyys ovat este noin viidennelle yritykselle. Rakennuslalla työvoiman

puute on muita useammin este, kun taas kaupan alalla markkinoihin liittyvät tekijät.

Pk-sektori aikoo ottaa ulkoista rahoitusta kasvuun ja kansainvälistymiseen

Lähes neljännes pk-yrityksistä aikoo ottaa seuraavan vuoden aikana uutta ulkoista rahoitusta. Ulkoisen rahoituksen suhteen aktiivisempia aiotaan olla teollisuudessa sekä voimakkaasti kasvuhakuisissa ja kansainvälisillä markkinoilla toimivissa yrityksissä. Ulkoista rahoitusta harkitsevista yrityksistä 84 prosenttia aikoo hankkia sitä pankeista. Finnveran puoleen aikoo kääntyä vajaa kolmannes.

Ulkoista rahoitusta harkitsevista 36 prosenttia aikoo hakea rahoitusta kasvun vaatimaksi käyttöpääomaksi ja 31 prosenttia yrityksen kehittämishankkeisiin. Nämä käyttötarkoitukset korostuvat yritysjärjestelyjen ohella kasvuhakuisissa yrityksissä. Voimakkaasti kasvuhakuiset yritykset aikovat lisäksi käyttää rahoitusta kansainvälistymiseen ja vientiin muita yrityksiä useammin. Noin puolella rahoitusta harkitsevista ulkoinen rahoitus on tarkoitettu kone- ja laiteinvestointeihin. Neljännes aikoo ottaa rahoitusta rakennusinvestointeihin.

Julkisten yrityspalveluiden tuntemuksessa parannettavaa – arviot pääsääntöisesti myönteisiä

Pk-yritysten keskuudessa kokonaisuutena julkiset yrityspalvelut tunnetaan varsin heikosti. Erityisesti näin näyttäisi olevan seudullisten yrityspalvelupisteiden, Yritys-Suomi -portaalin ja kasvuyrityspalvelun osalta. Varsinkin Yritys-Suomi -portaali tunnetaan erittäin heikosti: 65 prosenttia vastaajista tuntee palvelun erittäin huonosti ja vain 2 prosenttia arvioi tuntevansa palvelun edes melko hyvin. Myös TE-keskusten toiminta tunnetaan suhteellisen heikosti, kun verrataan palveluiden potentiaaliseen käyttäjäjoukkoon ja itse käyttäneiden määrään. Palvelut tunnetaan kauttaaltaan seudullisia yrityspisteitä lukuun ottamatta paremmin kasvuhakuisissa yrityksissä.

Julkisten yrityspalveluiden koetaan olleen hyödyksi erityisesti yritysten perustamisessa sekä uuden teknologian ja tuotteiden kehittämisessä. Vähiten julkisten yrityspalveluiden koetaan edistäneen innovaatioiden kaupallistamista ja uusien työpaikkojen luomista.

Pk-yritykset ovat käyttäneet eniten hyväksi TE-keskusten (36 % yrityksistä) ja Finnveran palveluita (32 %). Tekesin palveluita on hyödyntänyt 12 prosenttia yrityksistä. Uusimpia palveluita, kasvuyrityspalvelua ja Yritys-Suomi -portaalia, on käyttänyt vasta vajaa pari prosenttia yrityksistä. Kasvuhakuiset yritykset ovat lähes kauttaaltaan aktiivisimpia julkisten yrityspalveluiden käyttäjiä.

Kaikkien yrityspalveluiden palveluasenne arvioidaan myönteisesti. Arviot asiantuntemuksesta ovat käytännössä yhtä myönteiset. Palveluiden käyttäjiltä

kysyttiin vielä, kuinka hyvin palvelut ovat pystyneet edistämään yrityksen toimintaa. Tältä osin Finnvera saa erittäin hyvän arvion yli kolmasosalta käyttäjistä. Tekesinkin palveluista yli puolet käyttäjistä antaa positiivisen palautteen.

Kaiken kaikkiaan Finnvera saa käyttäjiltä kauttaaltaan parhaat arviot. Voimakkaasti kasvuhakuiset arvioivat Tekesin palvelut positiivisemmin kuin muut yritykset. Toisaalta nämä yritykset antavat muita kriittisemmän arvion Finprolle.

SISÄLLYSLUETTELO

ESIPUHE	1
TIIVISTELMÄ	3
1. PK-YRITYSBAROMETRIN AINEISTO JA ENNUSTEKYKY	8
2. PK-YRITYKSET KANSANTALOUDESSA.....	10
3. SUHDANTEET	11
3.1 Yleiset suhdannenäkymät.....	11
3.2 Liikevaihto	12
3.3 Kannattavuus	13
3.4 Vakavaraisuus	14
3.5 Investoinnit	15
3.6 Tuotekehitys	16
3.7 Henkilökunnan määrä	17
3.8 Vienti	18
3.9 Tuonti	19
3.10 Tuotantokustannukset	20
3.11 Inflaatio-odotukset.....	21
4. TOIMINTAYMPÄRISTÖ, KASVUHAKUISUUS JA KEHITTÄMINEN.....	23
4.1 Pk-yritysten toimintaympäristö	23
4.2 Pk-yritysten kasvustrategiat.....	25
4.3 Pk-yritysten kehittämistarpeet ja -esteet	28
4.4 Työllistämisen esteet	31
4.5 Sukupolven- tai omistajanvaihdokset	32
4.6 Ulkoinen rahoitus ja sen käyttö.....	33
5. JULKISET YRITYSPALVELUT	37
5.1 Tietoisuus ja hyödyllisyys	37
5.2 Käyttö ja arviot	38
PK-YRITYSBAROMETRIN ALUEJAKO	42

Tämän raportin on laatinut ekonomisti Harri Hietala Suomen Yrittäjistä.

1. PK-YRITYSBAROMETRIN AINEISTO JA ENNUSTEKYKY

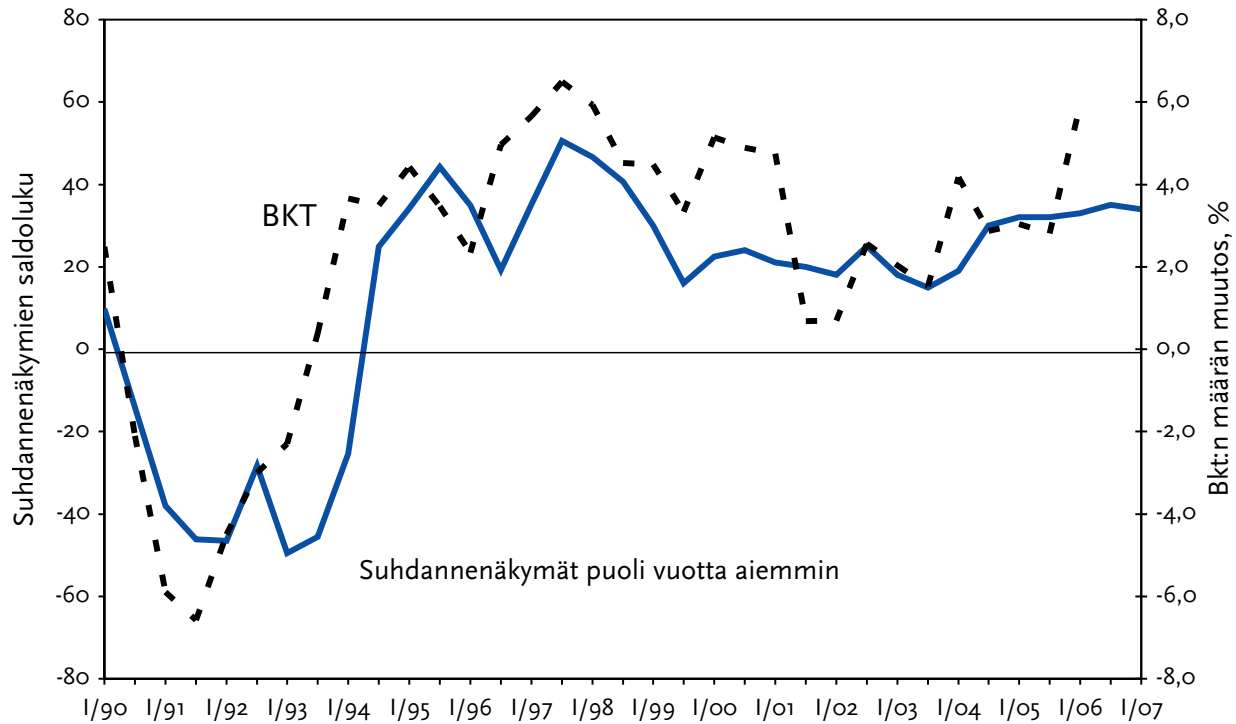
Pk-yritysbarometri mittaa pienten ja keskisuurten yritysten näkemyksiä niiden toimintaan liittyvien tekijöiden muutoksista kahdesti vuodessa. Suhdanne-tekijöiden lisäksi barometri luotaa yritysten toimintaympäristöön vaikuttavia rakenteellisia tekijöitä, kuten pk-yritysten kasvustrategiaa, rahoitusta sekä kehittämistarpeita ja -esteitä.

Taloustutkimus Oy teki syksyn 2006 Pk-yritysbarometrin internetkyselynä elo-syyskuussa 2006. Vastaajina oli 3 788 suomalaista pk-yritystä. Otantakehikonä on käytetty toimialaluokitusta TOL 2002 sekä TDC hakemistot Oy:n Blue Book -yritystietokantaa. Tulosten laskentaan aineisto on oikaistu painokertoimin. Näin aineisto pyrkii vastaamaan mahdollisimman hyvin Suomen pk-yritysten todellista rakennetta.

Taulukko 1: Painotetun aineiston rakenne

		n(w) =	%
PÄÄTOIMIALA	Teollisuus	465	12
	Rakentaminen	551	15
	Kauppa	964	25
	Palvelut	1808	48
HENKILÖKUNNAN MÄÄRÄ	Alle 5 henkilöä	2235	59
	5 – 9 henkilöä	795	21
	10 – 19 henkilöä	379	10
	20 – 49 henkilöä	265	7
	50+ henkilöä	114	3
LIIKEVAIHTO	Alle 0,20 milj. euroa	1348	36
	0,20 – 0,49 milj. euroa	812	22
	0,50 – 1,49 milj. euroa	836	22
	1,50+ milj. euroa	754	20
ALUE (MAAKUNTA)	Helsinki	568	15
	Pääkaupunkiseutu	265	7
	Uusimaa	303	8
	Varsinais-Suomi	341	9
	Satakunta	189	5
	Kanta-Häme	114	3
	Päijät-Häme	152	4
	Pirkanmaa	341	9
	Kymenlaakso	114	3
	Etelä-Karjala	76	2
	Etelä-Savo	114	3
	Pohjois-Savo	152	4
	Pohjois-Karjala	114	3
	Keski-Suomi	189	5
	Etelä-Pohjanmaa	215	6
	Rannikko-Pohjanmaa	50	1
	Keski-Pohjanmaa	114	3
	Pohjois-Pohjanmaa	189	5
	Kainuu	38	1
	Lappi	87	2
Länsipohja	65	2	
VASTAAJAN ASEMA	Yrittäjä	3164	84
	Palkattu toimitusjohtaja	465	12
	Muut	158	4
YRITYKSEN PERUSTAMISVUOSI	2001 –	907	24
	1996 – 2000	656	18
	– 1995	2185	58
YRITYKSEN KASVUHAKUISUUS	Voimakkaasti kasvuhakuinen	365	10
	Kasvaa mahdollisuuksien mukaan	1595	42
	Pyrkii säilyttämään asemansa	1246	33
	Ei kasvutavoitteita	527	14
	Toiminta loppuu seuraavan vuoden aikana	48	1
SUOMEN YRITTÄJIEN JÄSEN	Ei	1759	47
	Kyllä	1954	53
YHTEENSÄ		3788	100

Kuva 1: Pk-yritysbarometrin ennustekyky, suhdannenäkymät ja bkt

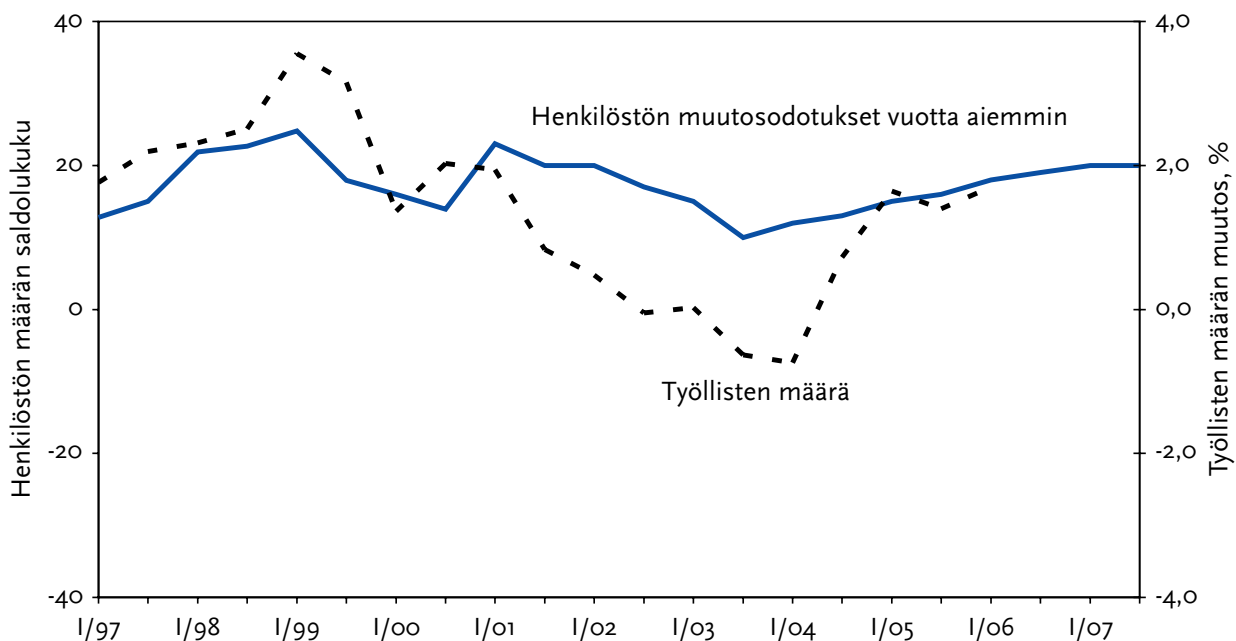

Pk-yritysten odotukset ovat ennakoineet tulevat suhdannekäänteet hyvin. Pk-yritysten suhdannevaihtelut ovat kuitenkin seuranneet vientiteollisuuden kehitystä viiveellä, minkä vuoksi kansainvälisissä suhdannekäänteissä arvioinnit ovat olleet hieman viivästyneitä.

Sama havainto koskee ennustekykyä työllisyydestä. Pk-yritysbarometrin ennuste työllisyyskehi-

tyksestä – varsinkin käännteistä – on ollut hyvä luokun ottamatta vuotta 2003. Tällöin heikentyneet kansainväliset suhdanteet laskivat teollisuuden työpaikkoja eikä kotimainen kulutuskysyntä onnistunut pitämään kokonaistyöllisyyttä kasvu-uralla. Vuoden 2004 loppupuolella työllisten määrä kääntyi kuitenkin odotettuun kasvuun, joka on jatkunut tähän päivään asti.

Kuva 2: Pk-yritysbarometrin ennustekyky, odotukset henkilöstömäärästä ja työllisyys

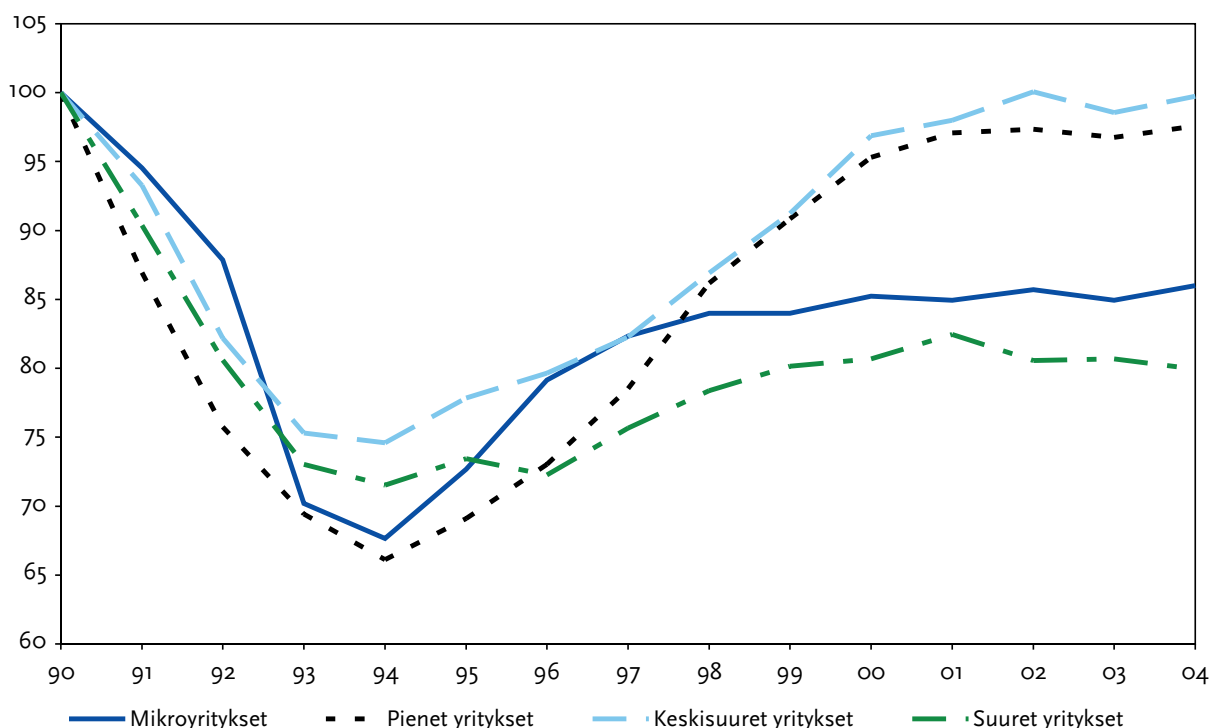
2. PK-YRITYKSET KANSANTALOUDESSA

Suomessa oli vuonna 2004 232 305 yritystä Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisterin mukaan. Alle 10 henkilöä työllistävien mikroyritysten osuus koko yritys-kannasta oli 93,1 prosenttia. Alle 250 henkilöä työllistävien pk-yritysten osuus oli puolestaan 99,8 prosenttia.

Suomalaisten yritysten liikevaihto nousi vuonna 2004 noin 300 miljardiin euroon. Mikroyritysten

osuus tästä oli vajaat 18 prosenttia. Koko pk-sektorin liikevaihto-osuus ylitti puolestaan 52 prosenttia. Suomalaiset voittoa tavoittelevat yritykset (pl. maatalous) työllistivät vuonna 2004 yli 1 312 000 henkilöä. Mikroyritysten osuus tästä työllisten määrästä oli 24,6 prosenttia ja koko pk-sektorin 61,7 prosenttia.

Kuva 3: Työllisten määrä erikokoisissa yrityksissä, indeksi 1990=100

Pk-sektori on vastannut 80 prosentista yrityksissä vuoden 1994 jälkeen syntyneistä uusista työpaikoista – kahdesta kolmasosasta kaikista uusista työpaikoista. Kaikkein voimakkaimmin henkilöstö on lisääntynyt vuoden 1994 jälkeen pienissä, 10–49 henkilöä työllistävissä, yrityksissä – yhteensä 48 prosenttia. Keskisuuret yritykset ovat kasvattaneet henkilöstöään 34 prosentilla ja mikroyrityksetkin 27 prosentilla.

Suurissa, yli 250 henkilöä työllistävissä, yrityksissä kumulatiivinen henkilöstön lisäys on jäänyt 12 prosenttiin. Suurten yritysten työllisten määrän hidasta kasvua selittää osaltaan kuitenkin toimintojen yhtiöittäminen ja ulkoistaminen. Vertailtaessa erikokoisten yritysten työllistävyyttä on myös muistettava, että yritykset siirtyvät kokoluokasta toiseen voimakkaan kasvun myötä.

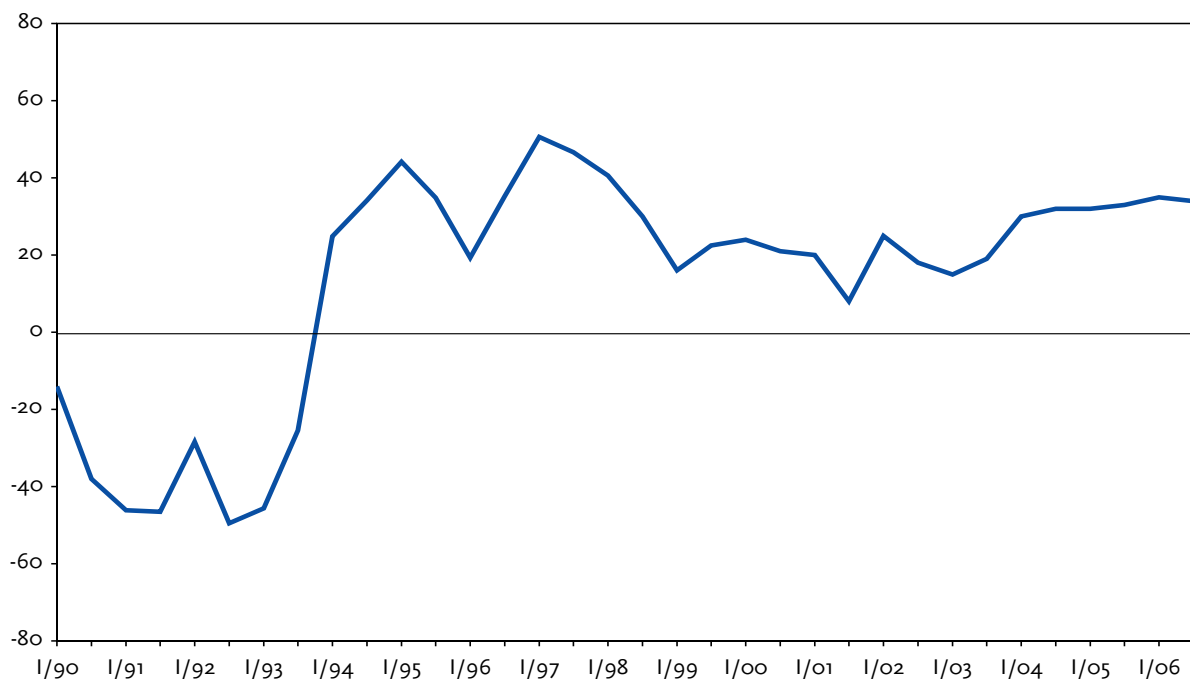
3. SUHDANTEET

3.1 YLEISET SUHDANNENÄKYMÄT

Pk-yritysten suhdannenäkymät ovat edelleen vahvat. Saldoluku on nyt +34, kun se oli keväällä +35 ja se on ollut keskimäärin +15. Vaikka lasku ei olekaan merkitsevä, saldoluku on laskenut ensimmäisen kerran sitten kevään 2003 jälkeen. Yli puolet pk-yrityksistä odottaa suhdanteiden pysyvän ennallaan ja runsaat 40 prosenttia suhdanteiden vahvistuvan edelleen.

Toimialojen näkemysten välillä ei ole suuria eroja. Tosin teollisuudessa yritysten odotukset ovat laskeutuneet hieman. Kaupassa odotukset ovat hiukan muita aloja alhaisemmat. Odotukset ovat sitä positiivisempia mitä nuoremmasta, kasvuhakuisemmasta ja/tai laajemmilla markkinoilla toimivammasta yrityksestä on kyse – mikä on luonnollistakin.

Kuva 4: Suhdannenäkymät, saldoluku

Taulukko 2: Suhdannenäkymät seuraavan 12 kuukauden aikana

	Paranevat %	Pysyvät ennallaan %	Heikkenevät %	Saldoluku */
Toimialoittain				
Kaikki yritykset	41	52	7	34
Teollisuus	40	52	8	32
Rakentaminen	40	56	4	36
Kauppa	40	49	11	29
Palvelut	43	51	6	37
Kasvuhakuisuuden mukaan				
Voimakkaasti kasvuhakuiset	82	15	3	79
Kasvuhakuiset	53	43	4	49
Asemansa säilyttäjät	28	61	10	18
Ei kasvutavoitetta	14	75	11	3
Toimintansa lopettavat	1	46	53	-52

*/ Saldoluku on laskettu "paranevat" ja "heikkenevät" -vastausten osuuksien erotuksena.

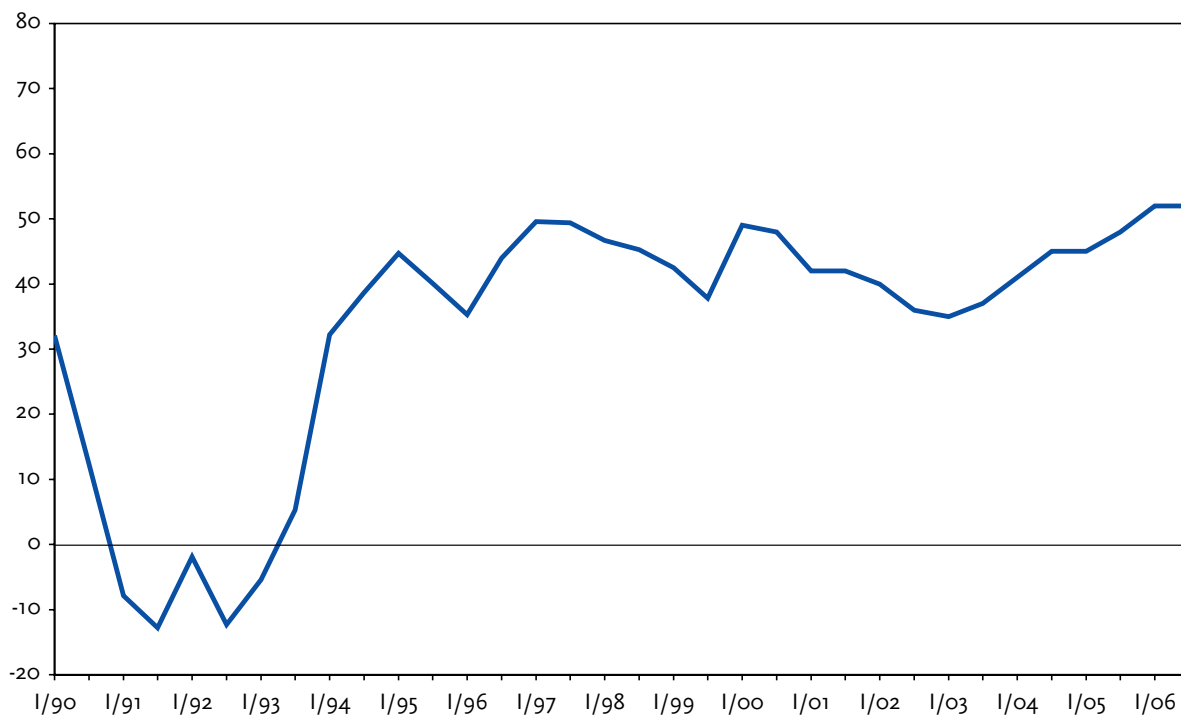
3.2 LIIKEVAIHTO

Pk-yritysten liikevaihto-odotukset ovat säilyneet ennätyskellisen vahvalla tasolla. Saldoluku +52 on selvästi keskimääräistä, +35, korkeampi. Vastanneista 60 prosenttia odottaa yrityksensä liikevaihdon olevan korkeampi vuoden päästä ja ainoastaan 8 prosenttia uskoo liikevaihtonsa olevan matalampi.

Teollisuuden liikevaihto-odotukset ovat hieman muita toimialoja vahvemmat. Kaupan liikevaihdon

kasvuodotukset ovat puolestaan muita toimialoja matalammat. Rakentamisessa liikevaihdon odotetaan säilyvän vähintään nykyisellä tasolla muita aloja useammin. Odotukset liikevaihdon kasvusta ovat yleisempiä nuoremmissa, kasvuhakuisemmissa, laajemmilla markkinoilla toimivissa ja/tai suuremmis- sa pk-yrityksissä.

Kuva 5: Liikevaihdon muutosodotukset, saldoluku

Taulukko 3: Odotukset liikevaihdon muutoksesta seuraavan 12 kuukauden aikana

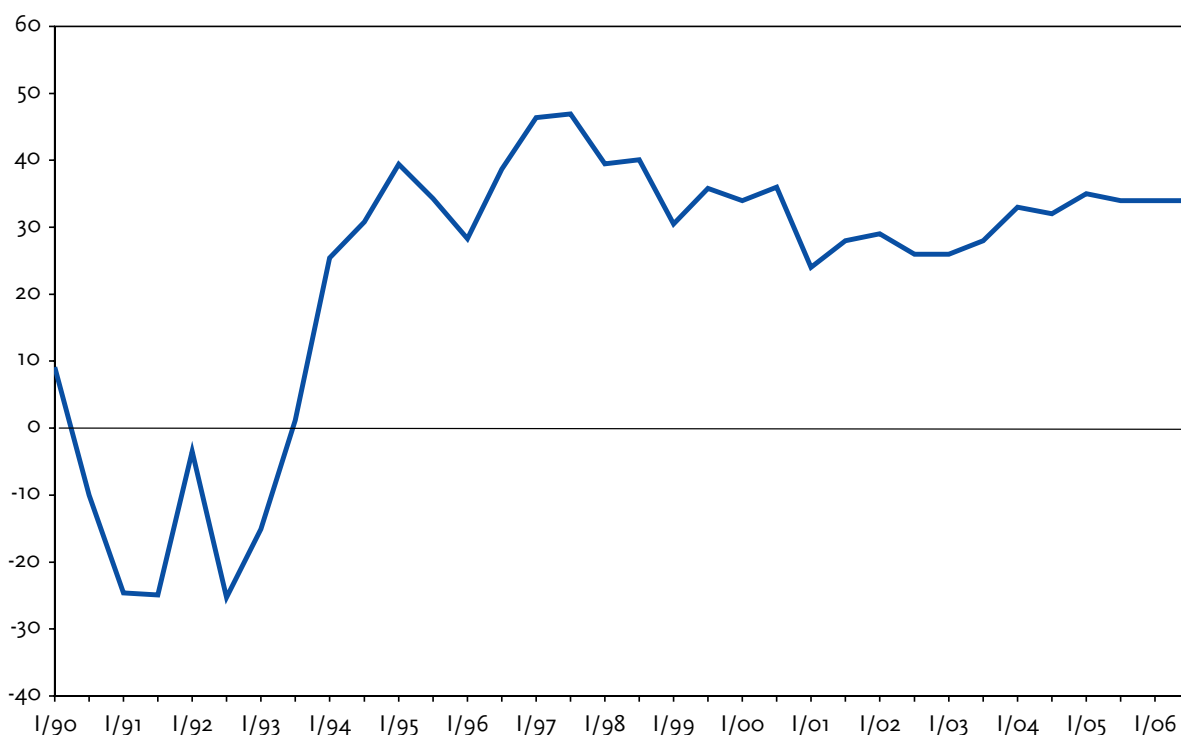
	Kasvaa %	Pysyy ennallaan %	Pienenee %	Saldoluku
Kaikki yritykset	60	32	8	52
Teollisuus	63	30	7	56
Rakentaminen	55	39	6	49
Kauppa	56	35	9	47
Palvelut	62	30	8	54

3.3 KANNATTAVUUS

Pk-yritysten kannattavuusodotukset ovat myös edelleen korkealla tasolla. Vastaajista 46 prosenttia odottaa kannattavuutensa paranevan ja ainoastaan 12 prosenttia heikkenevän. Saldoluku +34 on sama kuin viimeisen vuoden aikana ja se on keskimääräisen sal-

doluvun, +24, yläpuolella. Kaupassa kannattavuusodotukset ovat muita toimialoja matalammat. Rakentamisessa odotukset kannattavuuden noususta ovat hieman laskeneet, ja alalla odotetaan muita useammin kannattavuuden säilyvän nykyisellä tasolla.

Kuva 6: Kannattavuuden muutosodotukset, saldoluku

Taulukko 4: Odotukset kannattavuuden muutoksesta seuraavan 12 kuukauden aikana

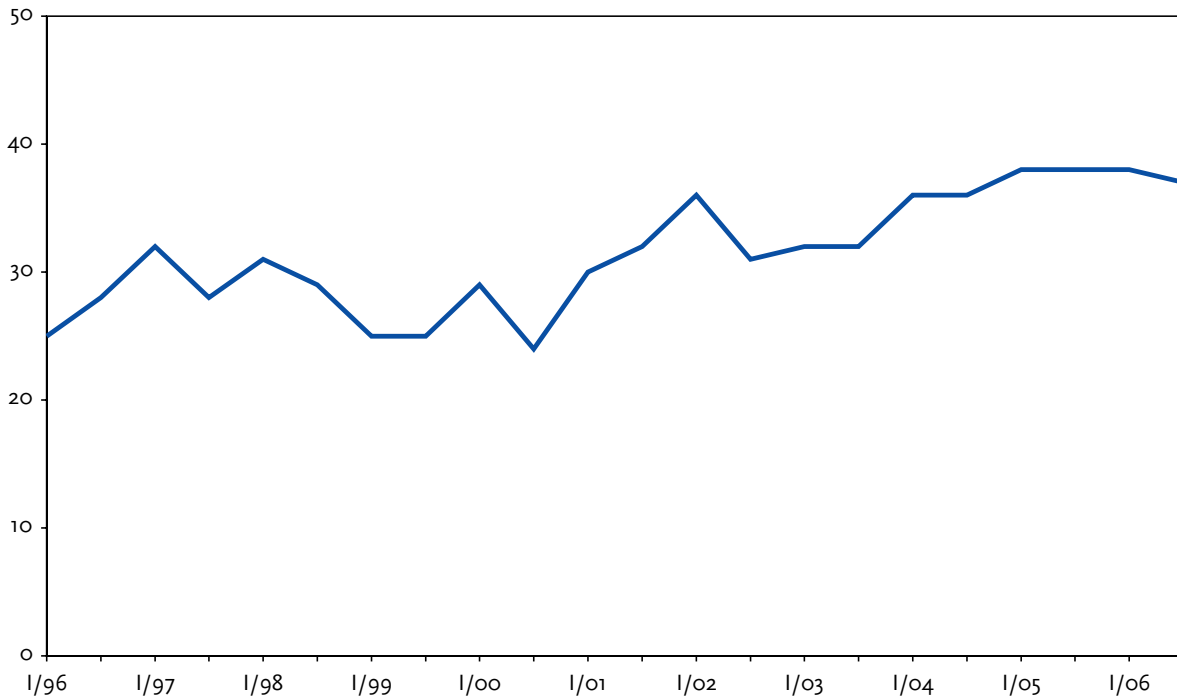
	Kasvaa %	Pysyy ennallaan %	Pienenee %	Saldoluku
Kaikki yritykset	46	42	12	34
Teollisuus	46	43	11	35
Rakentaminen	41	49	10	31
Kauppa	43	43	14	28
Palvelut	48	41	11	37

3.4 VAKAVARAISUUS

Vahvat odotukset liikevaihdosta ja kannattavuudesta ovat pitäneet myös vakavaraisuus odotukset korkealla tasolla, +37 (km. saldoluku +32). Pk-yrityksistä 44 prosenttia odottaa vakavaraisuutensa olevan parempi vuoden kuluttua ja ainoastaan 7 prosenttia vastaajista ennakoii sen olevan heikompi. Vakava-

raisuuden suhteen toimialojen välillä ei ole merkittäviä eroja. Odotukset kannattavuuden ja vakavaraisuuden suhteen ovat vahvemmat, kun on kyse nuoremasta, kasvuhakuisemmasta ja/tai laajemmilla markkinoilla toimivasta yrityksestä.

Kuva 7: Vakavaraisuuden muutosodotukset, saldoluku

Taulukko 5: Odotukset vakavaraisuuden muutoksesta seuraavan 12 kuukauden aikana

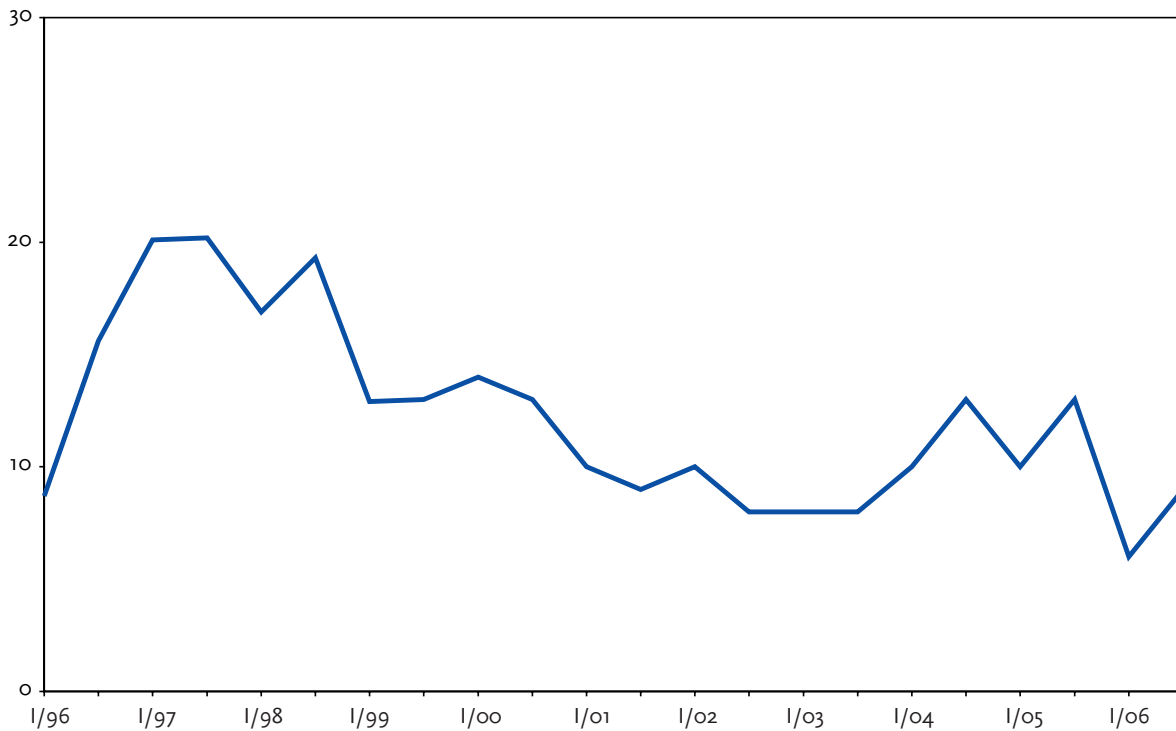
	Kasvaa %	Pysyy ennallaan %	Pienenee %	Saldoluku
Kaikki yritykset	44	49	7	37
Teollisuus	46	47	7	39
Rakentaminen	40	54	6	34
Kauppa	42	50	8	34
Palvelut	46	47	7	39

3.5 INVESTOINNIT

Pk-yritysten investointiodotukset ovat nousseet hieman kevään notkahduksen jälkeen. Muutos on kaksijakoinen. Teollisuudessa ja palveluissa investointiodotukset eivät ole muuttuneet. Sen sijaan kaupassa ja rakentamisessa odotukset investointien kasvusta ovat nousseet huomattavastikin. Saldoluku

+9 on edelleen alle keskimääräisen tason, +12. Teollisuudessa ja rakentamisessa odotukset ovat vahvemmat kuin muilla aloilla. Kasvuhakuisemmat ja/ tai laajemmilla markkinoilla toimivat yritykset odottavat muita useammin investointien kasvua.

Kuva 8: Investointien arvon muutosodotukset, saldoluku

Taulukko 6: Odotukset investointien arvon muutoksesta seuraavan 12 kuukauden aikana

	Kasvaa %	Pysyy ennallaan %	Pienenee %	Saldoluku
Kaikki yritykset	24	61	15	9
Teollisuus	30	54	16	14
Rakentaminen	26	61	13	13
Kauppa	23	60	17	6
Palvelut	23	63	14	8

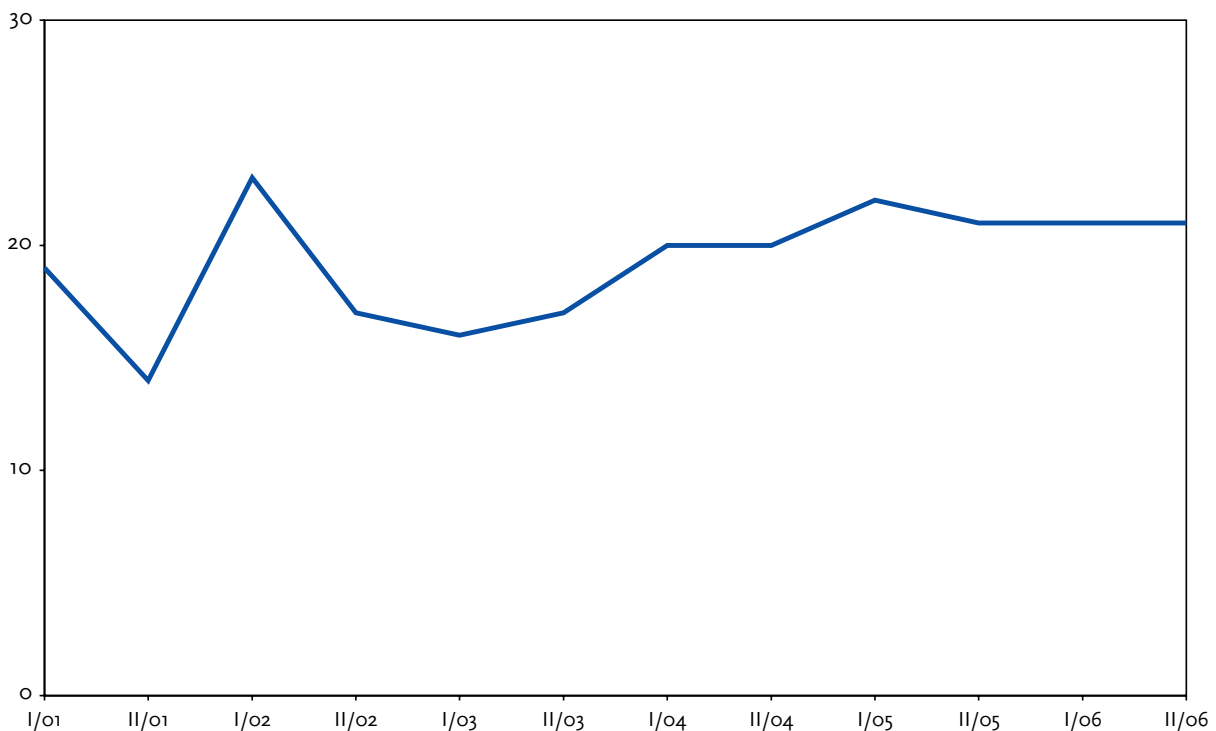
3.6 TUOTEKEHITYS

Pk-yritysten tuotekehityspanosten kasvuvauhdin odotetaan pysyvän seuraavan vuoden aikana ennallaan ja lähes keskimääräisellä tasolla, +21. Pk-yrityksistä 28 prosenttia aikoo kasvattaa panostuksia ja 7 prosenttia vähentää niitä. Teollisuudessa tuotekehityspanostusten kasvua odotetaan muita toimialoja useammin. Rakentamisessa odotukset panostus-

ten kasvusta ovat puolestaan muita aloja matalammalla tasolla.

Eryteisesti kasvuhakuiset yritykset suunnittelevat lisäävänsä kehityspanostuksia. Myös yli 50 henkilöä työllistävät, nuoremmat ja/tai laajemmilla markkinoilla toimivat yritykset suunnittelevat lisäävänsä tuotekehitystään selvästi useammin kuin muut yritykset.

Kuva 9: Tuotekehityspanostusten muutosodotukset, saldoluku

Taulukko 7: Odotukset tuotekehityksen muutoksesta seuraavan 12 kuukauden aikana

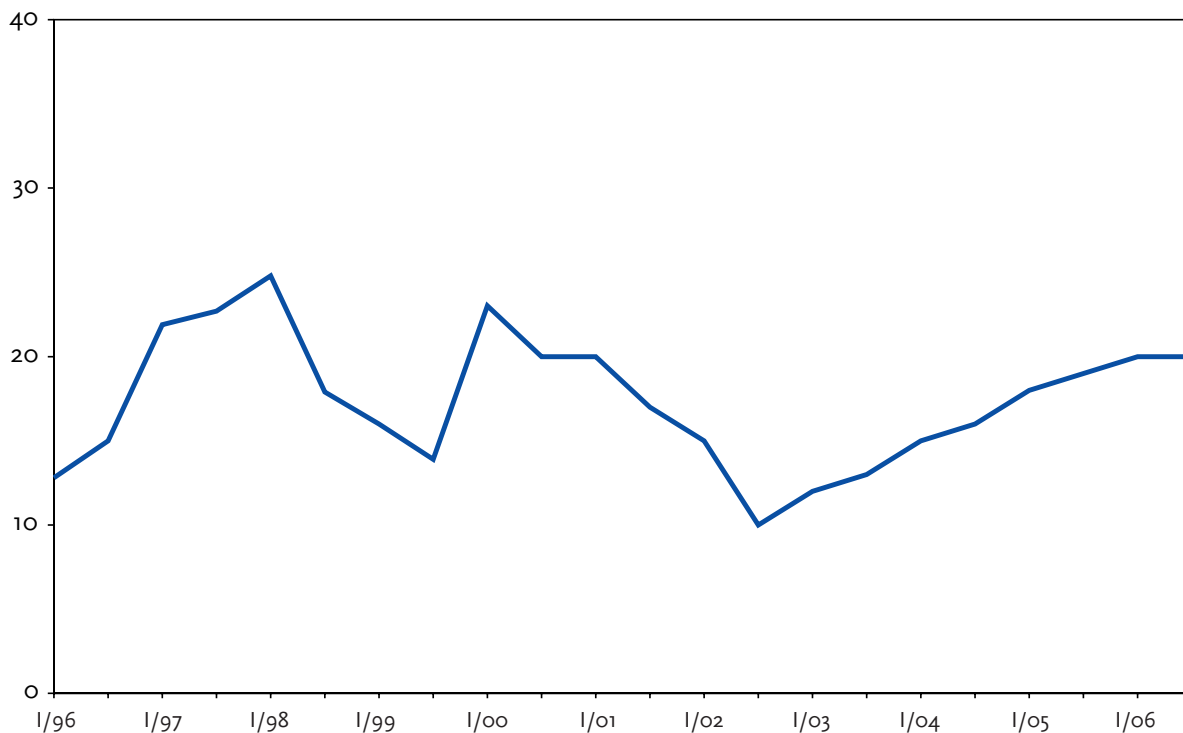
	Kasvaa %	Pysyy ennallaan %	Pienenee %	Saldoluku
Kaikki yritykset	28	65	7	21
Teollisuus	39	54	7	32
Rakentaminen	19	73	8	11
Kauppa	25	67	8	17
Palvelut	30	64	6	24

3.7 HENKILÖKUNNAN MÄÄRÄ

Pk-yritykset ennakoivat henkilökuntansa määrän olevan korkeampi vuoden kuluttua. Neljännes yrityksistä uskoo lisäävänsä henkilöstöään, mikä ennakoii edelleen suotuisaa työllisyyskehitystä pk-sektorille. Ainoastaan 5 prosenttia vastanneista ennakoii henkilöstön vähenemistä. Saldoluku on siten säilynyt kevään tasolla, +20. Saldoluku on ollut keskimäärin +17. Odotukset ovat vahvat, vaikka työvoiman saataisuus koetaankin yhä merkittävämmäksi esteeksi.

Työllisyysnäkökymät ovat erityisen positiiviset palveluissa ja kaupassa, joissa odotukset henkilöstön kasvusta ovat yleistyneet selvästi keväästä. Teollisuudessa ja rakentamisessa saldoluku jää alle keskitason. Näiden alojen saldoluviut ovatkin laskeneet keväästä. Rekrytointiaikeet ovat korkeimmat yli 20 henkilöä työllistävissä yrityksissä – erityisesti yrityksen ollessa kasvuhakuinen ja/tai toimiessa laajemmilla markkinoilla.

Kuva 10: Henkilöstön määrän muutosodotukset, saldoluku

Taulukko 8: Odotukset henkilöstön määrän muutoksesta seuraavan 12 kuukauden aikana

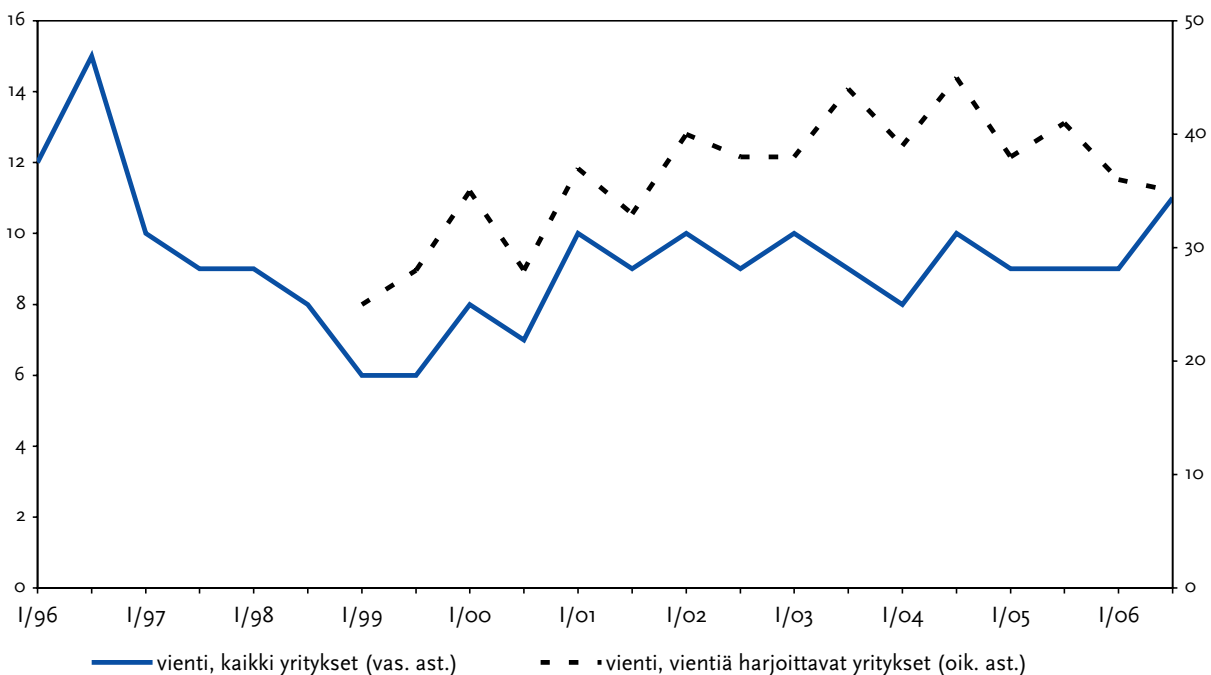
	Kasvaa %	Pysyy ennallaan %	Pienenee %	Saldoluku
Kaikki yritykset	25	70	5	20
Teollisuus	18	75	7	11
Rakentaminen	23	72	5	18
Kauppa	31	65	4	27
Palvelut	38	56	6	32

3.8 VIENTI

Pk-yritysten vientiodotukset ovat pysyneet lähes ennallaan. Saldoluku on +11 kaikkien yritysten osalta. Tämä on sama kuin keskimääräinen saldoluku. Pk-yrityksistä runsaan neljänneksen tuotteita tai palveluita viedään ulkomaille. Osuus on suurin teollisuudessa (63 %) ja matalin rakentamisessa (12 %). Palveluissa ja kaupassa osuus on lähellä kaikkien toimialojen keskiarvoa.

Vientiä harjoittavien pk-yritysten odotukset ovat lähes keväisellä ja samalla keskimääräisellä tasolla, +35. Odotuksissa ei ole merkittäviä eroja toimialojen välillä tänä syksynä. Sen sijaan toimialojen välisessä kehityksessä on eroja: kaupassa vientiodotukset ovat laskeneet, mutta sen sijaan rakentamisessa vientiodotukset ovat nousseet huomattavasti. Positiivisemmat vientiodotukset näyttäisivät yhdistyvän – luonnollisestikin – suurempiin ja kasvuhakuisempiin yrityksiin.

Kuva 11: Viennin arvon muutosodotukset, saldoluku

Taulukko 9: Vientiryitysten osuus, % pk-yrityksistä

	Kaikki yritykset %	Teollisuus %	Rakentaminen %	Kauppa %	Palvelut %
Vientiryitysten osuus	28	63	12	27	24

Taulukko 10: Vientiryitysten odotukset viennin arvon muutoksesta seuraavan 12 kuukauden aikana

	Kasvaa %	Pysyy ennallaan %	Pienenee %	Saldoluku
Kaikki yritykset	41	53	6	35
Teollisuus	43	51	6	37
Rakentaminen	40	58	2	38
Kauppa	39	55	6	33
Palvelut	42	50	8	34

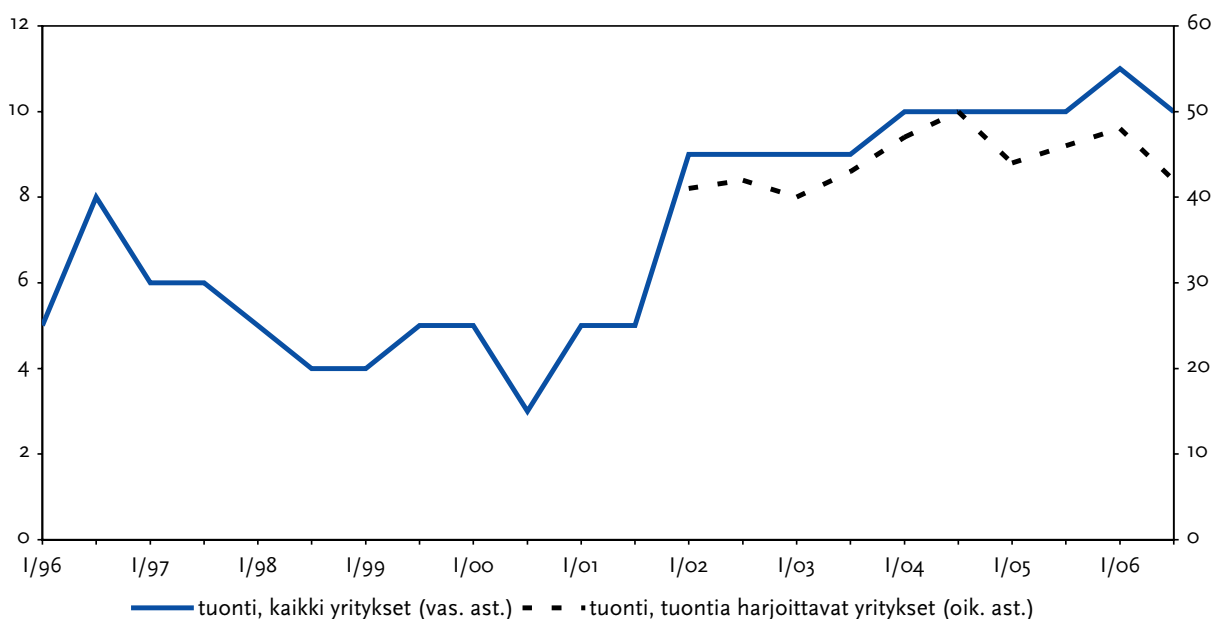
3.9 TUONTI

Pk-yritysten tuontiodotukset ovat hieman keskimääräistä positiivisemmat. Saldoluku on ollut viimeiset viisi vuotta käytännössä sama +10. Suoraa tuontitoimintaa harjoittavia yrityksiä on vajaa neljännes kaikista pk-yrityksistä. Osuus on matalampi rakentamisessa ja palveluissa – noin 10 prosenttia. Kaupassa ja teollisuudessa osuus on reilu 40 prosenttia.

Tuontitoimintaa harjoittavista yrityksistä 49 prosenttia odottaa tuonnin arvon kasvavan. Yrityksistä 7

prosenttia ennakoii tuonnin supistuvan. Tuonnin kasvua odottavien yritysten osuus on laskenut keväästä – näin on käynyt erityisesti teollisuudessa ja rakentamisessa. Näillä toimialoilla odotukset tuonnin kasvun suhteen ovat myös pessimistisimmät. Palveluissa tuontiodotukset ovat hieman nousseet. Kaupassa tuonnin odotetaan kasvavan muita toimialoja useammin. Odotukset ovat korkeammat voimakkaasti kasvuhakuisissa tuontiyrityksissä.

Kuva 12: Tuonnin arvon muutosodotukset, saldoluku

Taulukko 11: Tuontiyritysten osuus, % pk-yrityksistä

	Kaikki yritykset %	Teollisuus %	Rakentaminen %	Kauppa %	Palvelut %
Tuontiyritysten osuus	23	44	10	42	12

Taulukko 12: Tuontiyritysten odotukset tuonnin arvon muutoksesta seuraavan 12 kuukauden aikana

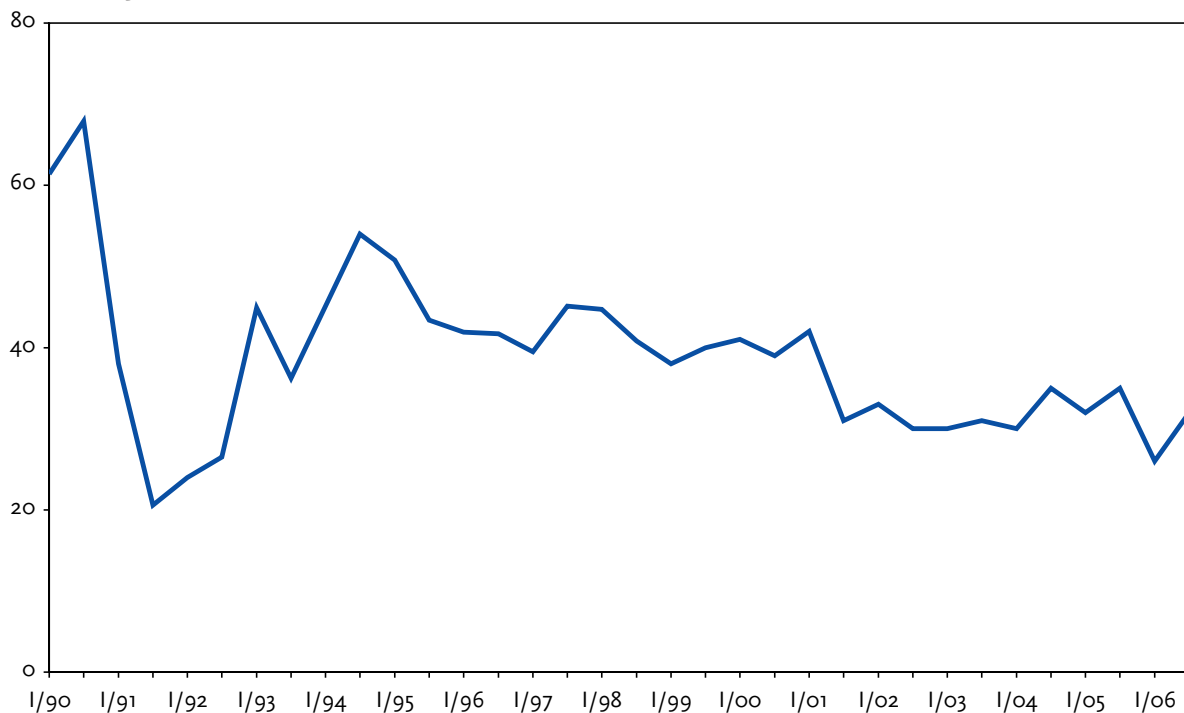
	Kasvaa %	Pysyy ennallaan %	Pienenee %	Saldoluku
Kaikki yritykset	49	44	7	42
Teollisuus	36	56	8	28
Rakentaminen	41	38	21	20
Kauppa	57	37	6	51
Palvelut	49	46	5	44

3.10 TUOTANTOKUSTANNUKSET

Odotukset kustannusten noususta ovat vuodesta 2002 asti pysyneet pitkän aikavälin keskiarvoaan (+42) matalampina. Kevään odotusten laskun jälkeen kustannusodotukset ovat kuitenkin tehneet korjausliikkeen ylöspäin. Vastaajista 40 prosenttia odottaa kustannusten nousevan ja 8 prosenttia odottaa kustannusten laskevan. Erityisesti kustannusten nousua odottavien osuus on kohonnut.

Tuotantokustannusten nousuodotukset ovat muita aloja yleisempiä palveluissa. Odotukset tuotantokustannusten noususta ovat lisääntyneet erityisesti rakentamisessa ja kaupassa palvelujen ohella. Kasvuhakuisemmissa ja kaikkein pienimmissä yrityksissä odotetaan keskimääräistä useammin tuotantokustannusten nousua.

Kuva 13: Tuotantokustannusten muutosodotukset, saldoluku

Taulukko 13: Odotukset tuotantokustannusten muutoksesta seuraavan 12 kuukauden aikana

	Kasvavat %	Pysyvät ennallaan %	Alenevat %	Saldoluku
Kaikki yritykset	40	52	8	32
Teollisuus	35	58	7	28
Rakentaminen	41	51	8	33
Kauppa	43	47	10	33
Palvelut	48	43	9	39

3.11 INFLAATIO-ODOTUKSET

Kevään 2006 tuloksiin verrattuna useampi yritys uskoo loppu- ja välituotteiden hintojen nousuun. Palkkainflaatio-odotukset ovat yleisimpiä ja ne ovat yhtä yleisiä kuin keväällä. Rakentamisessa keskimääräistä useammat uskovat merkittävään loppu- ja välituoteinflaatioon. Teollisuudessa puolestaan keskimääräistä useammat uskovat välituote- ja palkkainflaatioon. Kaupassa keskimääräistä harvemmin odotetaan lopputuote- ja välituoteinflaatiota.

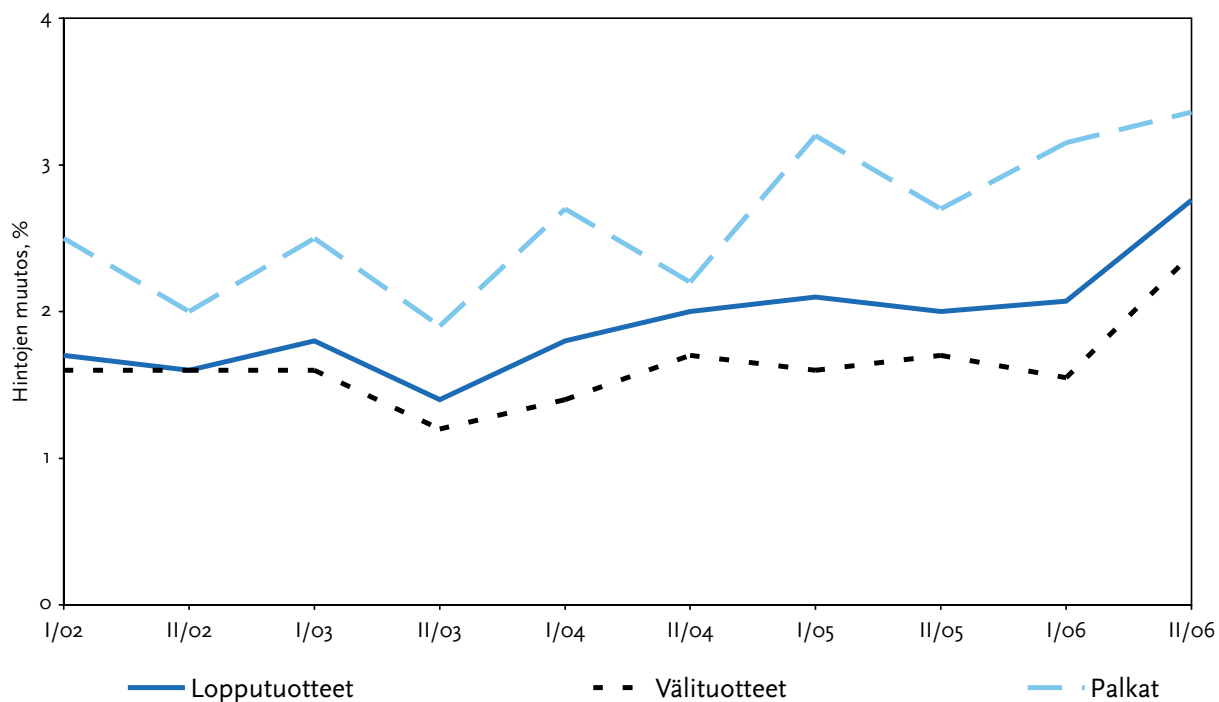
Pk-yrityksissä loppu- ja välituotehintojen nousun odotetaan kiihtyvän. Yritykset odottavat lopputuotteidensa hintojen nousevan 2,8 prosenttia seuraavan

vuoden aikana. Alhaisimmat inflaatio-odotukset ovat kaupassa. Korkeimmat inflaatio-odotukset ovat puolestaan rakentamisessa, jossa lopputuotteiden hintojen odotetaan nousevan 4,1 prosenttia.

Välituotteiden inflaatio-odotukset ovat nyt 2,4 prosenttia. Lopputuotteiden tapaan nousuodotukset ovat alhaisimmat kaupassa ja korkeimmat rakentamisessa. Pk-yritykset odottavat palkkojen nousevan entiseen tapaan sekä loppu- ja välituotteiden hintoja nopeammin – 3,4 prosenttia. Toimialoista teollisuudessa palkkainflaatio-odotukset ovat matalimmat.

Taulukko 14: Odotukset hintojen muutoksesta seuraavan 12 kuukauden aikana

	Nousevat %	Pysyvät ennallaan %	Laskevat %	Saldoluku
Lopputuotteet				
Kaikki yritykset	45	50	5	40
Teollisuus	48	47	5	43
Rakentaminen	56	42	2	54
Kauppa	39	51	10	29
Palvelut	44	52	4	40
Välituotteet				
Kaikki yritykset	48	49	3	45
Teollisuus	61	36	3	58
Rakentaminen	60	39	1	59
Kauppa	41	53	6	35
Palvelut	43	55	2	41
Palkat				
Kaikki yritykset	59	39	2	57
Teollisuus	71	27	2	69
Rakentaminen	56	43	1	55
Kauppa	61	37	2	59
Palvelut	56	42	2	54

Kuva 14: Inflaatio-odotukset, hintojen muutos-%**Taulukko 15:** Odotukset inflaation tasosta seuraavan 12 kuukauden aikana

	Lopputuotteet %	Välituotteet %	Palkat %
Kaikki yritykset	2,8	2,4	3,4
Teollisuus	3,1	3,2	2,5
Rakentaminen	4,1	3,7	3,4
Kauppa	1,6	1,6	3,2
Palvelut	2,9	2,2	3,7

4. TOIMINTAYMPÄRISTÖ, KASVUHAKUISUUS JA KEHITTÄMINEN

Tämä osio käsittelee pk-yritysten toimintaympäristöä, kasvuhakuisuutta sekä kehitystarpeita ja -esteitä. Erityisesti huomio kohdistuu yritysten kasvustrategioihin, kasvun esteisiin ja kasvuhaluttomuuden

syihin. Osiossa tarkastellaan myös työllistämistarpeita ja -esteitä, sukupolven- ja omistajavaihdoksia sekä pk-yritysten rahoitusta.

4.1 PK-YRITYSTEN TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Yrittäjyysilmapiiriä selvitetään neljällä kysymyksellä. Kysymyksen asettelua tarkennettiin vuoden alussa. Pk-yritysten aseman koetaan säilyneen vuodesta 2003 lähes samana arvioiden hiukan negatiiviseen kallistuen: saldoluku on -6. Teollisuudessa tunnelmat ovat hiukan positiivisemmat kuin muilla aloilla. Yli 50 henkilöä työllistävät pk-yritykset kokevat ilmiöihin selvästi muita paremmaksi – kokonaisindeksi saa arvon +8.

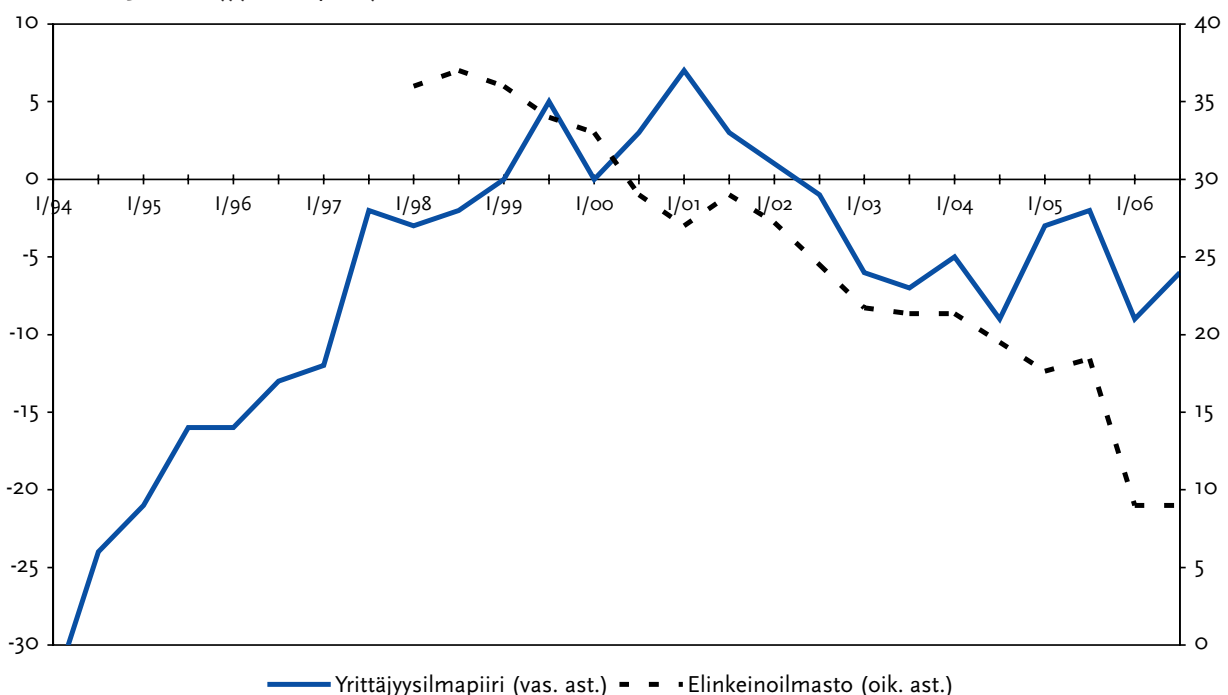
Yrittäjyysilmapiiri-indeksin osatekijöistä oma kokemus ja kansalaisten suhtautuminen saavat hiukan positiivisen arvion. Sen sijaan julkisen vallan toimet arvioidaan selkeästi negatiiviseen sävyyn niin paikallis- ja aluetasolla kuin valtakunnan tasolla. Teollisuudessa annetaan keskimääräistä parempi arvio valtakunnan tason sekä paikallis- ja aluetason politiikasta. Teollisuudessa myös oma kokemus yrittäjyydestä on muita aloja positiivisempi. Rakentamisessa oma kokemus arvioidaan neutraalisti.

Voimakkaasti kasvuhakuisten yritysten kokemus on muita hieman positiivisempi omaa kokemusta lukuun ottamatta. Keskisuuret, 50–249 henkilön, yritykset antavat pienempiä yrityksiä selkeästi paremman arvion kaikista kriteereistä. Nuoret yritykset antavat muita paremman arvion kansalaisten suhtautumisesta. Kansainvälisillä markkinoilla toimivat yritykset kokevat julkisen vallan toiminnan kaikilla tasoilla vähemmän negatiivisesti kuin muut yritykset.

Pk-yritykset arvioivat myös julkisia ja markkinaehtoisia rahoittajia. Julkisten rahoittajien indeksi on +11, kun markkinaehtoiset rahoittajat saavat arvion +20. Julkisten rahoittajien saama arvio on noussut hieman keväästä. Julkiset rahoittajat saavat suhteessa paremman arvion suuremmilta, kansainvälisillä markkinoilla toimivilta ja kaikkein kasvuhakuisimmilta pk-yrityksiltä.

Yrittäjyyteen vaikuttavia paikallisen tason tekijöitä mittaava elinkeinoilmastoindeksi on säilynyt kevä-

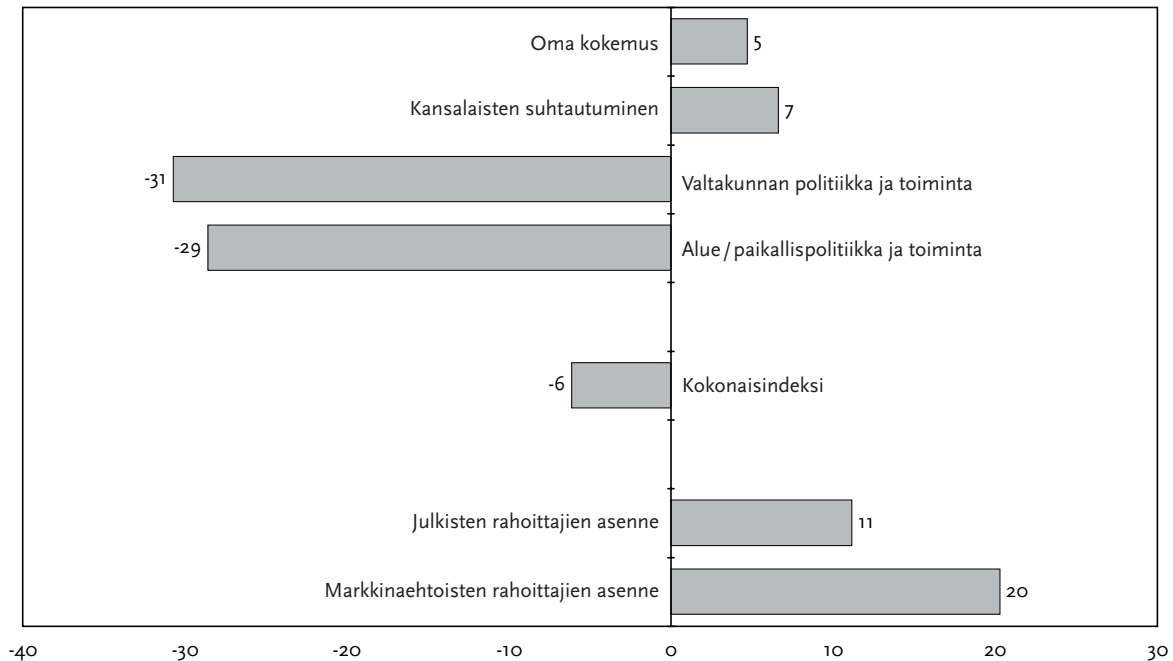
Kuva 15: Yrittäjyysilmapiiri ja elinkeinoilmasto, kokonaisindeksi

sellä tasolla. Kolmesta kriteeristä laskettu kokonaisindeksi on +9. Laskua on tapahtunut sopivan työvoiman ja alihankkijoiden/osatoimittajien saatavuuden kohdalla. Arvio elinkeinopolitiikasta kokonai-

suudessaan on hieman noussut. Parhaan arvion vastaajat antavat sijaintipaikkakunnalleen asuin ympäristöstä ja liikenneyhteyksistä. Heikoimman arvion saa sijaintikunnan ja yritysten välinen yhteistyö.

Kuva 16: Yrittäjyysilmapiiri, indeksi

Taulukko 16: Kokemukset yrittäjyysilmapiiristä */

	Oma kokemus	Kansalaisten suhtautuminen	Julkinen valta valtakunnan tasolla	Julkinen valta paikallis/ aluetasolla	Kokonaisindeksi
Toimialoittain					
Kaikki yritykset	5	7	-31	-29	-6
Teollisuus	10	5	-24	-21	-2
Rakentaminen	0	6	-33	-31	-9
Kauppa	6	7	-33	-32	-6
Palvelut	4	7	-31	-28	-6
Kasvuhakuisuuden mukaan					
Voimakkaasti kasvuhakuiset	7	10	-26	-26	-3
Kasvuhakuiset	9	8	-29	-26	-3
Asemansa säilyttäjät	2	6	-33	-31	-8
Ei kasvutavoitetta	-5	2	-34	-30	-12
Toimintansa lopettavat	5	2	-31	-31	-8

*/ Indeksit on laskettu antamalla seuraavat arvot vastausvaihtoehdoille: erittäin huono (-100), melko huono (-50), neutraali (0), melko hyvä (+50) ja erittäin hyvä (+100).

Kokonaisindeksi on laskettu antamalla seuraavat painot kriteereille: oma kokemus (1/3), kansalaisten suhtautuminen (1/3), julkinen valta valtakunnalla tasolla (1/6) ja paikallistasolla (1/6).

4.2 PK-YRITYSTEN KASVUSTRATEGIAT

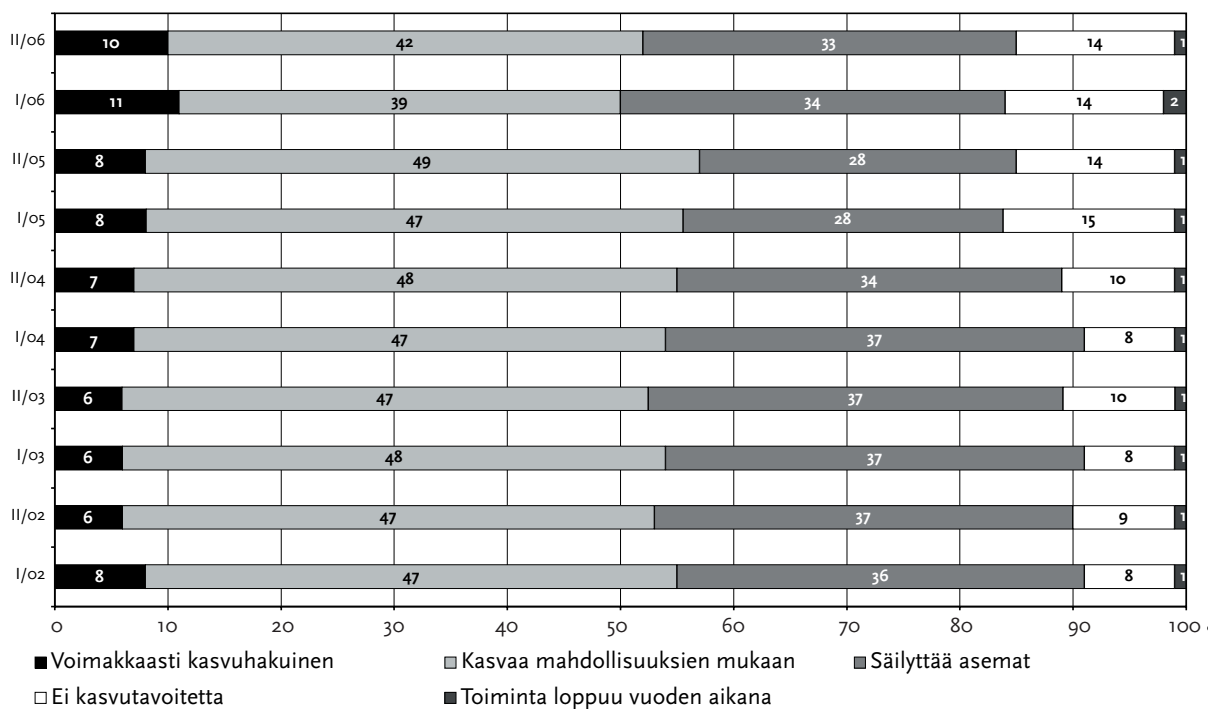
Pk-yrityksistä 10 prosenttia ilmoittaa olevansa voimakkaasti kasvuhakuisia ja 42 prosenttia kasvavansa mahdollisuuksiensa mukaan. Vastaajista 14 prosentilla ei ole lainkaan kasvutavoitteita. Kasvuhakuisuus on säilynyt käytännössä keväisellä tasolla.

Keskimääräistä harvemmin kasvuhakuinen yritys löytyy rakentamisen alalta. Kaupassa on muita aloja vähemmän yrityksiä, joilla ei olisi lainkaan kas-

vutavoitteita. Kasvuhakuisuus on yleisempää nuoremmissa ja suuremmissa pk-yrityksissä. Merkittäviä muutoksia kasvuhakuisuudessa ei ole tapahtunut tältäkään osin kevääseen verrattuna.

Kasvuhakuisista yrityksistä 64 prosentilla tärkeimpiin kasvukeinoihin kuuluu uusien tuotteiden kehittäminen. Lisäksi myyntiin ja markkinointiin satsaamisen nimeä yli 50 prosenttia sekä verkostoitu-

Kuva 17: Kasvuhakuisuuden kehitys, % pk-yrityksistä

Taulukko 17: Yritysten kasvuhakuisuus

	Voimakkaasti kasvuhakuiset %	Kasvuhakuiset %	Asemansa säilyttäjät %	Ei kasvutavoitetta %	Toimintansa lopettavat %
Toimialoitain					
Kaikki yritykset	10	42	33	14	1
Teollisuus	11	43	34	11	1
Rakentaminen	6	36	38	20	1
Kauppa	10	44	35	9	1
Palvelut	10	43	30	16	1
Perustamisvuoden mukaan					
Ennen 1996	7	40	37	14	2
1996 – 2000	10	45	31	14	1
2001 – 2006	15	46	25	14	1

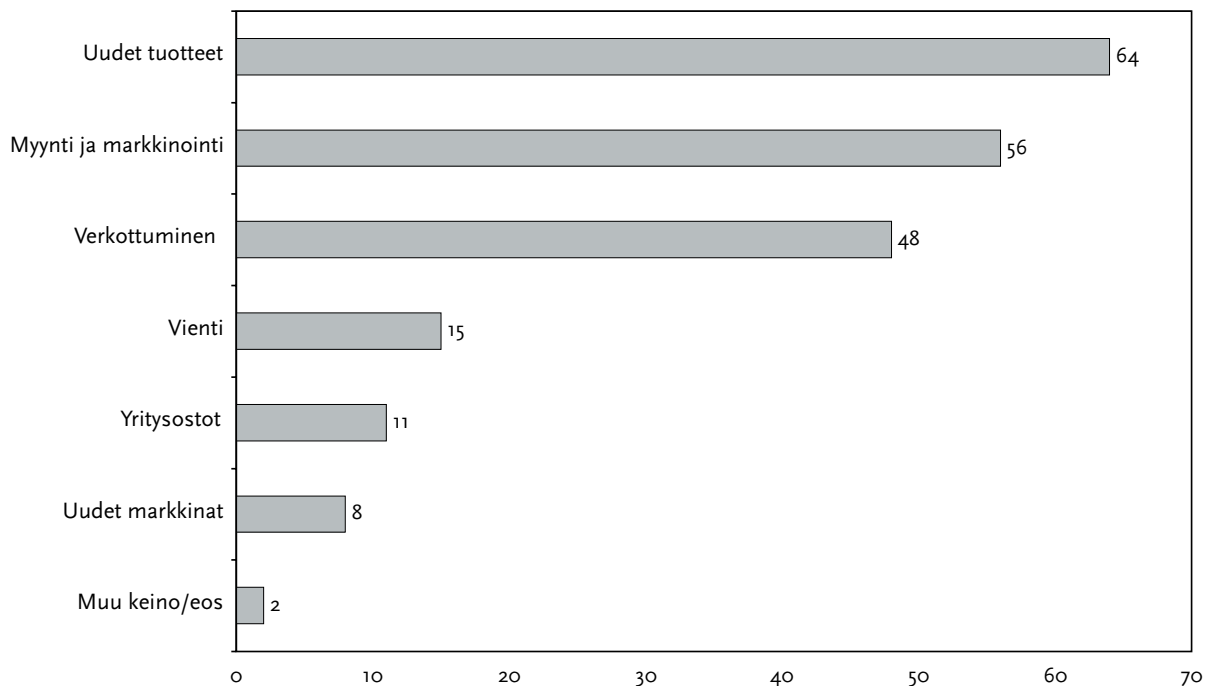
misen lähes puolet kasvuhakuisista yrityksistä. Muita tärkeitä, joskaan ei aivan yhtä merkittäviä, keinoja kasvun saavuttamiseksi ovat uusien markkina-alueiden avaaminen, viennin lisääminen ja yrityskaupat. Verrattuna kevääseen on kasvukeinoista uusille markkinoille levittäytyminen laskenut kasvukeinona 21 prosentista 8 prosenttiin. Laskua on tapahtunut kaikilla muilla toimialoilla paitsi teollisuudessa.

Kansainvälistymiseen ja viennin lisäämiseen tähtäävät pk-yritykset suuntaavat katseensa erityisesti

lähimarkkinoille. Yrityksistä 46 prosenttia nimeää vanhat EU-maat, 42 prosenttia Venäjän ja 30 prosenttia Baltian maat kohdemaikeeseen. Yhdysvaltoihin katseensa kääntää 16 prosenttia, Kiinaan ja Intiaan 14 prosenttia sekä Etelä-Amerikkaan 6 prosenttia vastaajista.

Rakentamisen alalla kansainvälistyminen ja uusien tuotteiden kehittäminen saavat muita aloja vähemmän mainintoja. Sen sijaan verkostoituminen on muita aloja merkittävämmässä roolissa. Kaupas-

Kuva 18: Kasvukeinot, % kasvuhakuisista yrityksistä */

*/ Vastaajat ovat voineet valita useamman kuin yhden vaihtoehdon.

Taulukko 18: Kasvuhakuisten yritysten kasvukeinot */

	Kaikki yritykset %	Teollisuus %	Rakentaminen %	Kauppa %	Palvelut %
Uusien tuotteiden kehittäminen	64	70	51	68	63
Yhteistyö, verkottuminen	48	46	58	37	53
Uudet markkina-alueet (esim. uudet vientimaat)	8	18	4	6	7
Viennin lisääminen	15	31	7	10	15
Myynti ja markkinoinnin lisääminen	56	52	46	63	55
Omistusjärjestelyt, yritysosot	11	12	8	6	14
Muut kasvukeinot	2	2	5	1	3

*/ Vastaajat ovat voineet valita useamman kuin yhden vaihtoehdon.

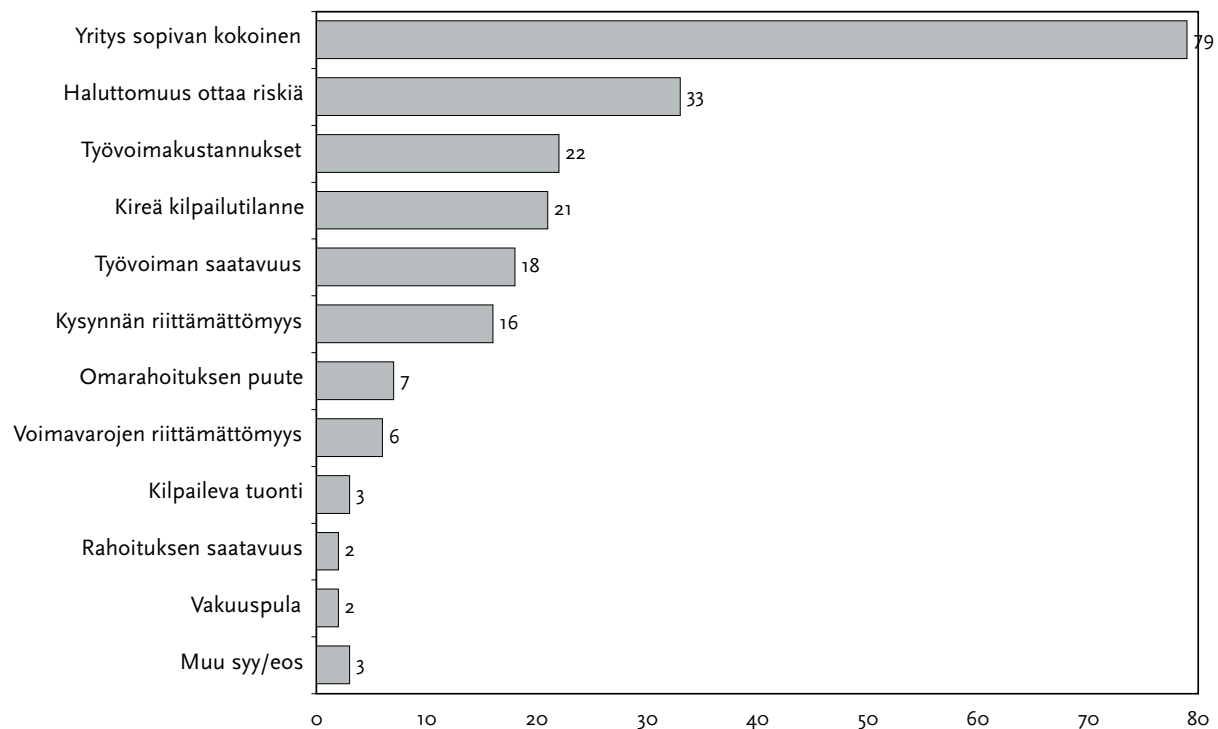
sa verkostoituminen ja muu yhteistyön lisääminen toisten yritysten kanssa nostetaan sen sijaan esille muita aloja harvemmin. Kasvukeinona pidetään erityisesti myynnin ja markkinoinnin lisäämistä. Teollisuudessa nähdään uusien markkinoiden avaaminen ja viennin lisääminen muita aloja useammin kasvukeinoina. Keväästä viennin lisääminen on yli kolminkertaistanut suosionsa kasvukeinona. Palveluissa yhteistyön lisääminen ja verkottuminen nähdään hieman muita useammin tärkeänä kasvukeinona. Tämä havainto koskee myös pienempiä yrityksiä.

Niistä pk-yrityksistä, joilla ei ole kasvutavoitteita, 79 prosenttia ilmoittaa yrityksen nykyisen koon olevan sopiva. Yrityksistä 33 prosenttia nimeää haluttomuuden ottaa riskiä ja 22 prosenttia työvoiman korkeat kustannukset yhdeksi tärkeimmistä syistä kasvutavoitteiden puuttumiselle. Vastanneista 21 prosenttia nimeää kireän kilpailutilanteen, 18 prosenttia työvoiman saatavuuden ja 16 prosenttia kysynnän

riittämättömyyden. Työvoiman saatavuus on siten noussut kysynnän riittämättömyyden ohi kysyttäessä kasvun esteitä. Kilpaileva tuonti sekä rahoituksen ja vakuuksien puute ovat vain harvoin yrityksen kasvuhaluttomuuden taustalla.

Rakennusalalla keskimääräistä useammin syyksi mainitaan työvoiman saatavuus ja yrityksen sopiva koko, kun taas keskimääräistä harvemmin kysynnän riittämättömyys ja kireä kilpailutilanne. Kaupan alalla näiden tekijöiden merkitys nähdään juuri päinvastoin. Lisäksi kaupassa pidetään keskimääräistä useammin kilpailevaa tuontia kasvun esteenä. Palveluissa ollaan muita toimialoja useammin valmiita ottamaan riskiä ja rakentamisen ohella kilpailevaa tuontia ei pidetä kasvun esteenä. Teollisuudessa nimetään keskimääräistä useammin syyksi kysynnän riittämättömyys, kilpaileva tuonti, kireä kilpailu ja työvoiman saatavuus. Sen sijaan alalla omarahoituksen puutetta ja omien voimavarojen riittämättömyyttä ei pidetä niinkään kasvun esteenä.

Kuva 19: Kasvuhaluttomuuden syyt, % kasvuhaluttomista yrityksistä */

*/ Vastaajat ovat voineet valita useamman kuin yhden vaihtoehdon.

Taulukko 19: Yritysten kasvuhaluttomuuden syyt */

	Kaikki yritykset %	Teollisuus %	Rakentaminen %	Kauppa %	Palvelut %
Yritys sopivan kokoinen	79	79	86	64	81
Kysynnän riittämättömyys	16	31	8	64	15
Kireä kilpailutilanne	21	37	12	24	22
Kilpaileva tuonti	3	12	0	9	0
Rahoituksen saatavuus	2	0	3	4	2
Omarahoituksen puute	7	4	8	11	6
Vakuuspula	2	3	3	2	2
Työvoimakustannukset	22	25	25	20	21
Työvoiman saatavuus	18	23	33	12	14
Haluttomuus lisätä riskiä	33	38	38	32	31
Omienvoimavarojen puute	6	0	7	5	8
Jokin muu	3	2	1	5	4

*/ Vastaajat ovat voineet valita useamman kuin yhden vaihtoehdon.

4.3 PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISTARPEET JA -ESTEET

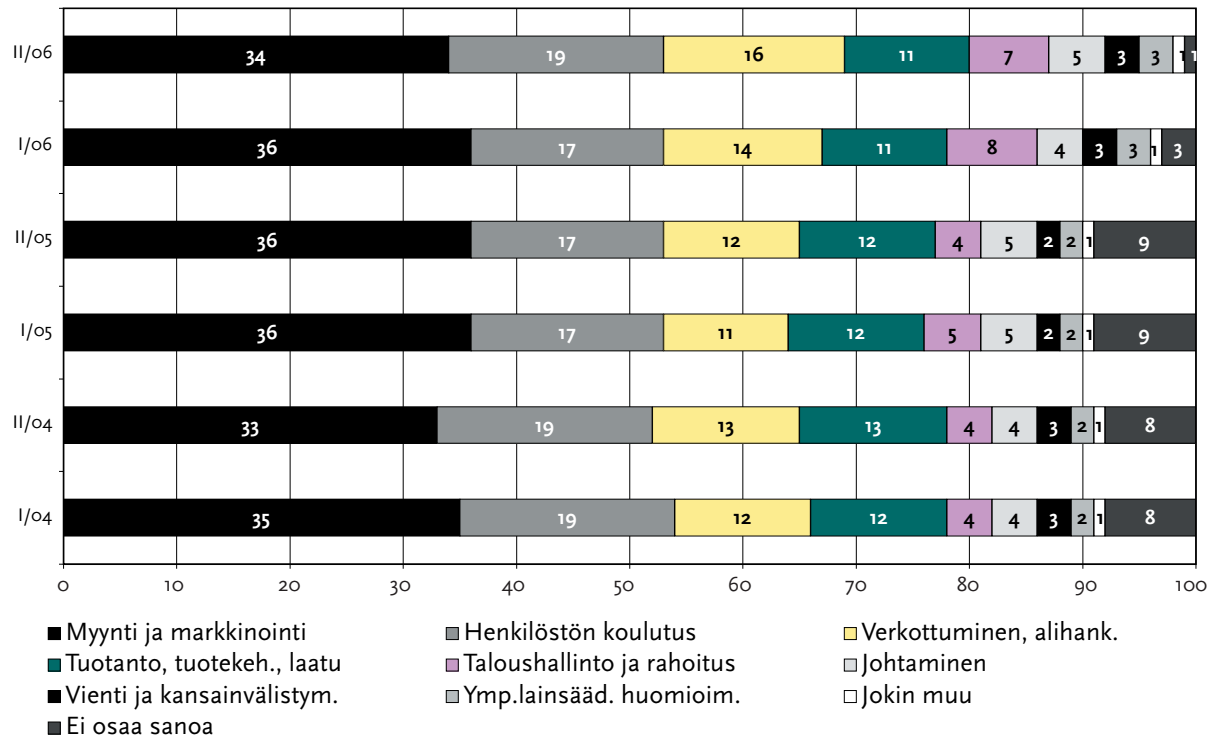
Pk-yritykset kokevat, että näiden suurin kehittämistarve on myynnin ja markkinoinnin alueella. Seuraavaksi eniten kehittämistarpeita yrityksillä on henkilöstön kehittämisessä ja koulutuksessa. Henkilöstön osaamisen turvaaminen koetaan tärkeimmäksi erityisesti teollisuudessa. Tältä osin teollisuudessa on tapahtunut kasvua keväästä.

Myös tuotannon, tuotekehityksen ja laadun parantaminen sekä verkostoituminen ja alihankinta koetaan asioiksi, joiden alueella yrityksillä on kehittämistarpeita. Palveluissa verkostoitumisen merkitys kehittämistarpeena on kasvanut, ja alalla tuotekehitystyö nähdään muita aloja tärkeämmäksi. Pk-yrityssektorilla kokonaisuudessaan ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia kehittämistarpeissa. Kansainvälistymistä ja vientiä pidetään vain harvoin tärkeimpänä kehittämiskohteena. Nuorissa ja kasvuhakuisissa yrityksissä nähdään muita yrityksiä useammin kehittämisen tarvetta taloushallinnossa ja rahoituksessa.

Pk-yritysten kehittämisen suurimmaksi esteeksi nähdään aiempaa useammin erityisesti ammattitaitoisen työvoiman puute. Osuus on noussut edelleen kaikilla muilla toimialoilla paitsi palveluissa. Sen sijaan suhdannetilanteen merkitys kehittämisen esteenä on edelleen laskussa. Kireä kilpailutilanne koetaan yhtä usein esteeksi kuin työvoiman puute. Myös korkeat työvoimakustannukset ja muut resurssitekijät kuin työvoima arvioidaan pk-yritystoiminnan kehittämisen tärkeiksi esteiksi.

Kova kilpailu koetaan kehittämisen jarruksi erityisesti kaupassa. Ammattitaitoisen työvoiman puutetta ei nähdä niinkään esteenä kaupan alalla. Ammattitaitoisen työvoiman puute on erityisen suuri ongelma rakentamisessa. Alalla myös verotus nimitetään muita aloja useammin. Nuorissa (11 %) ja kasvuhakuisimmassa (17 %) yrityksissä rahoitus – erityisesti vakuuksien puute mutta myös saatavuus – koetaan muita yrityksiä useammin kehittämisen pahimmaksi esteeksi.

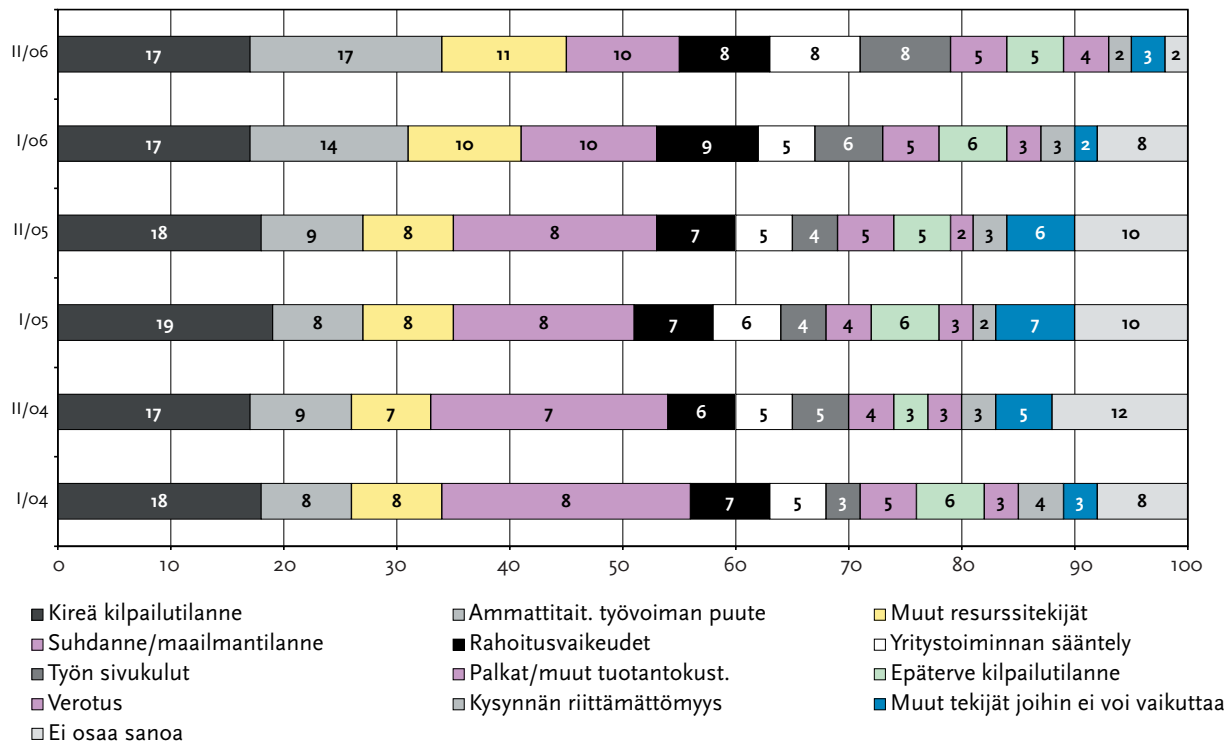
Kuva 20: Tärkein kehittämistarve, % pk-yrityksistä

Taulukko 20: Yrityksen tärkein kehittämistarve

	Kaikki yritykset %	Teollisuus %	Rakentaminen %	Kauppa %	Palvelut %
Johtaminen	5	6	4	4	5
Henkilöstön kehittäminen ja koulutus	19	24	19	15	11
Markkinointi ja myynti	34	35	34	36	28
Vienti ja kansainvälistyminen	3	0	1	5	12
Rahoitus, talous ja laskentatoimi	7	6	10	6	8
Tuotanto ja materiaalitoiminnot, tietotekniikka, tuotekehitys ja laatu	11	8	10	13	16
Yhteistyö/verkottuminen, alihankinta	16	13	18	18	17
Ympäristö- ja muiden säädosvaatimusten huomioiminen	3	4	3	2	2
Muu	1	1	0	1	0
Ei osaa sanoa	1	3	1	0	1

Kuva 21: Kehittämisen pahin este, % pk-yrityksistä

Taulukko 21: Yrityksen kehittämisen pahin este

	Kaikki yritykset %	Teollisuus %	Rakentaminen %	Kauppa %	Palvelut %
Yritystoiminnan sääntely	8	6	6	9	8
- Byrokratia	3	2	3	4	3
- Työlainsäädäntö/tes	3	3	0	2	3
- Muu sääntely	2	1	3	3	2
Kustannustaso	17	19	20	16	16
- Työn sivukulut	8	9	8	9	7
- Palkkataso/muut tuotantokustannukset	5	7	4	4	6
- Verotus	4	3	8	3	3
Kilpailutilanne	24	24	23	30	22
- Kireä kilpailu	17	19	15	22	14
- Epäterve kilpailu	5	3	5	6	5
- Kysynnän riittämättömyys/epävakaas	2	2	3	2	3
Rahoitus	8	10	6	6	9
- Saatavuus	2	3	2	1	3
- Hinta	1	2	1	1	1
- Vakuuksien puute	5	5	3	4	5
Resurssitekijät	28	29	31	21	31
- Ammattitaitoisen työvoiman saatavuus	17	17	24	12	17
- Muut resurssitekijät	11	12	7	9	14
Suhdanne/maailmantilanne	10	10	9	11	9
Muut tekijät, joihin ei voi vaikuttaa	3	2	1	5	3
Ei osaa sanoa	2	0	4	2	2

4.4 TYÖLLISTÄMISEN ESTEET

Niiden pk-yritysten, joilla ei ole tarvetta työllistää, osuus on matala verrattuna vuoden takaiseen: viime syksyn kyselyssä 39 prosenttia, nyt 28 prosenttia. Laskua ei kuitenkaan ole ollut enää kevääseen verrattuna. Työllistämistarpeita on erityisesti teollisuudessa ja rakentamisessa. Työllistämistarvetta arvioidaan olevan muita useammin kasvuhakuisimmissa pienissä ja keskisuurissa yrityksissä.

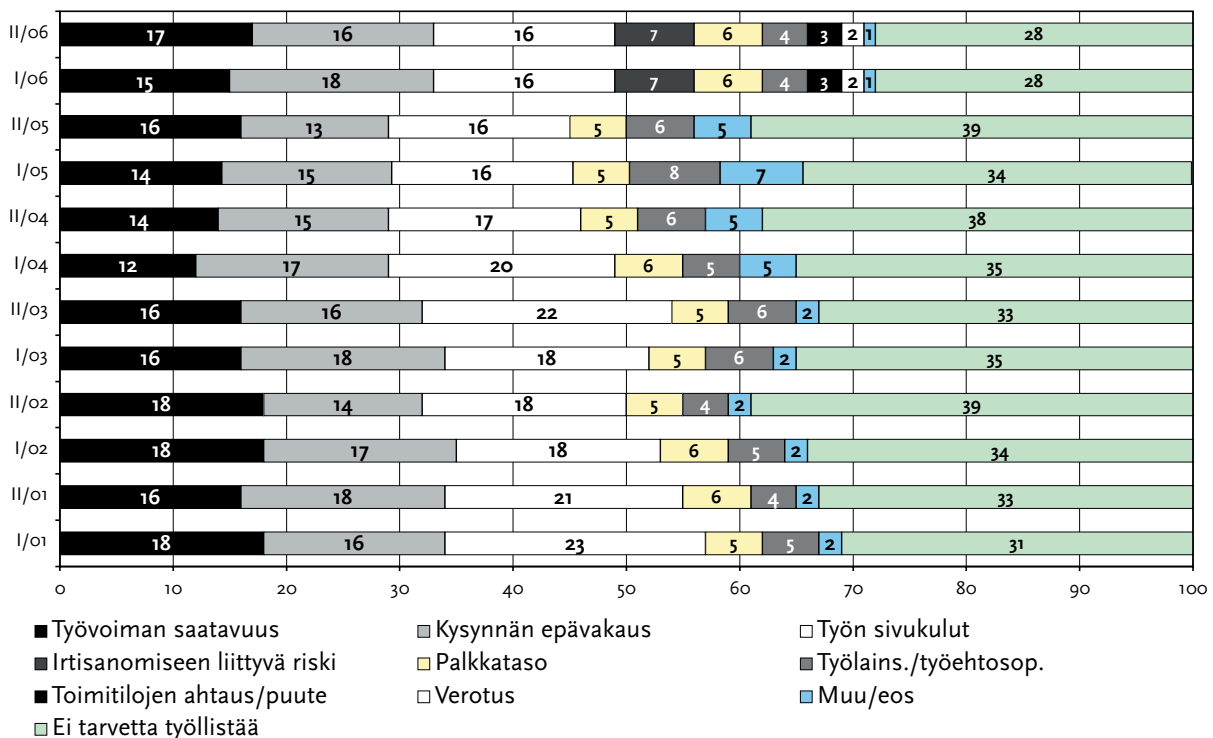
Työvoiman saatavuus, työn sivukulut ja epävakaa kysyntä ovat yleisimpiä työllistämisen esteitä yrityksissä, joilla on tarvetta työllistää. Kysynnän epävakauden merkitys työllistämisen esteenä on laskenut edellisestä barometristä. Sen sijaan työvoiman saatavuus on ohittanut muut tärkeimmät työllistämisen esteet.

Teollisuudessa työllistämisen esteeksi koetaan erityisesti irtisanomiseen liittyvä riski muita aloja

useammin. Rakentamisessa keskimääräistä useammin työvoiman saatavuutta pidetään työllistämisen pahimpana esteenä, kun taas kaupassa tämän osuus on keskimääräistä matalampi. Kaupassa muita toimialoja useammin työllistämisen suurimmaksi esteeksi nimetään kysynnän epävakaus ja työn sivukulut.

Pienissä, 10–49 henkeä työllistävissä, yrityksissä työllistämisen esteeksi nähdään muita useammin työn sivukulut – samoin kuin nuoremmissa yrityksissä. Suuremmissa pk-yrityksissä esteeksi koetaan erityisesti työvoiman saatavuus. Kansainvälisillä markkinoilla toimivissa yrityksissä pidetään työllistämisen erityisenä esteenä kysynnän epävakautta muita yrityksiä useammin.

Kuva 22: Työllistämisen pahin este, % pk-yrityksistä

Taulukko 22: Yrityksen työllistämisen pahin este

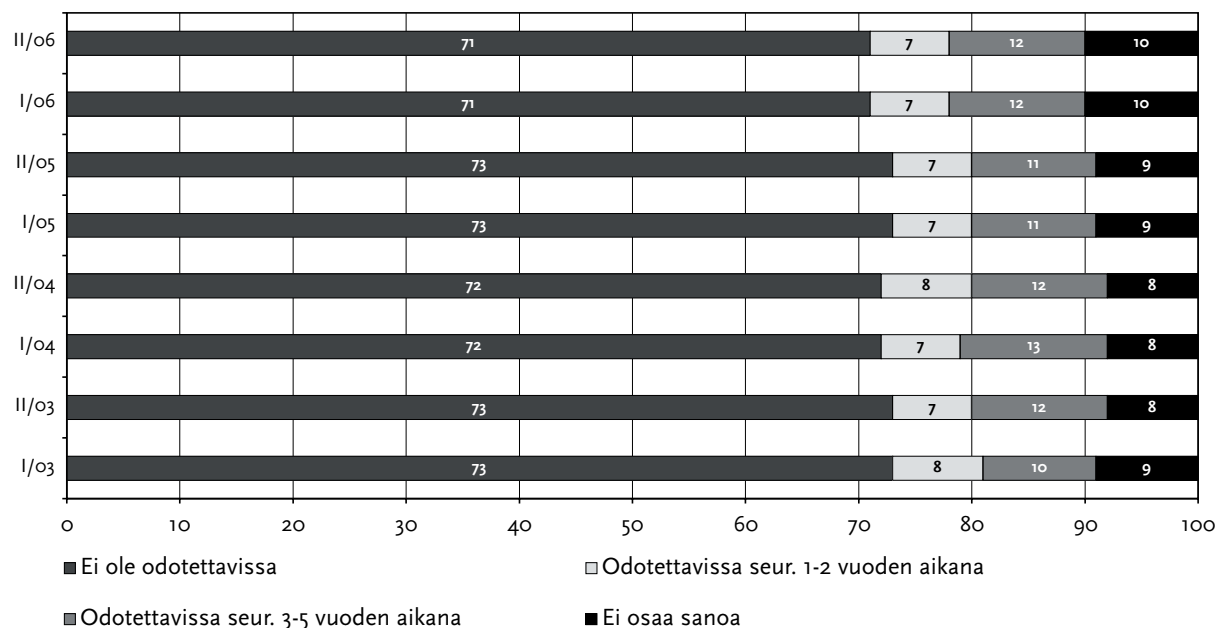
	Kaikki yritykset %	Teollisuus %	Rakentaminen %	Kauppa %	Palvelut %
Ei tarvetta työllistää	28	20	21	30	30
Pahimmat esteet niissä yrityksissä, joissa tarvetta työllistää					
Kysynnän epävakaus	22	25	20	17	25
Palkkataso	8	6	4	11	8
Työn sivukulut	22	17	21	28	21
Irtisanomiseen liittyvä riski	10	13	8	12	8
Muu lainsäädäntö/työehtosopimukset	5	6	4	5	5
Työvoiman saatavuus	23	22	35	18	22
Yhtiön toimitilojen ahtaus/puute	4	2	6	4	4
Muu, ml. verotus	4	7	1	5	5

4.5 SUKUPOLVEN- TAI OMISTAJANVAIHDOKSET

Yrityksistä 19 prosentissa odotetaan sukupolven- tai omistajanvaihdosta seuraavan 5 vuoden kuluessa. Reilu 70 prosenttia vastaajista ei usko sukupolven- tai omistajanvaihdoksen tapahtuvan seuraavan 5 vuoden aikana.

Yrittäjien ikärakenne on selvästi palkansaajiakin vinoutuneempi. Väestön ikääntymisen seuraukse-

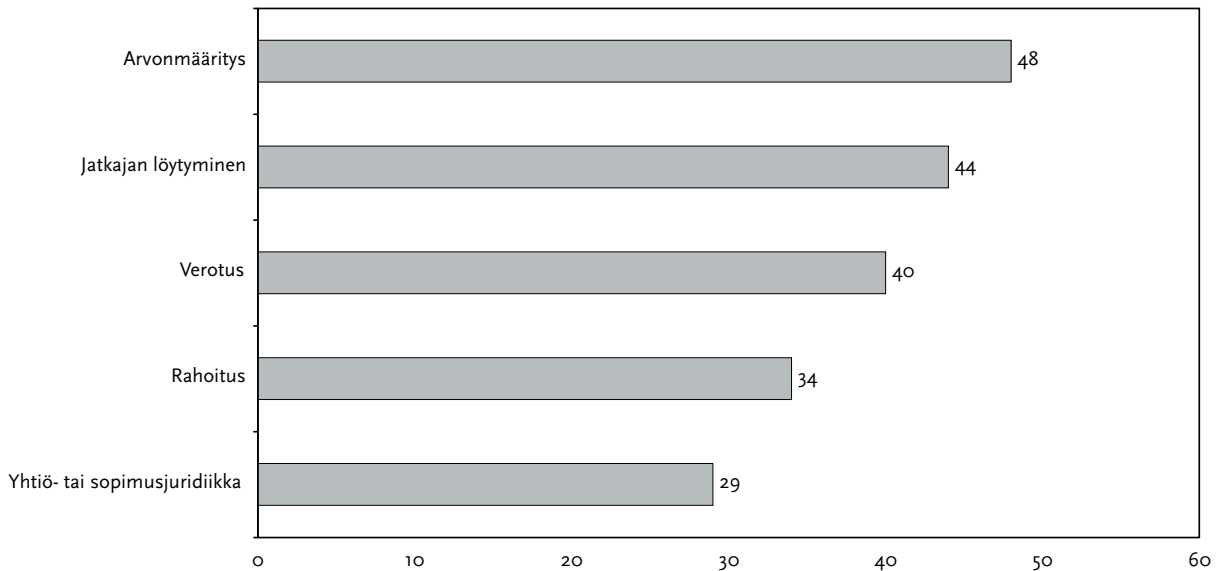
na sukupolven- tai omistajanvaihdoksia onkin tulevana vuosina odotettavissa runsaasti. Mikäli kaikki odotetut vaihdokset tapahtuisivat ennakoitussa aikataulussa, merkitsisi se noin 40 000 sukupolven- tai omistajanvaihdosta seuraavan viiden vuoden aikana.

Kuva 23: Sukupolven- tai omistajanvaihdoksen odotettavuus seuraavan 5 vuoden aikana, % pk-yrityksistä

Jatkajan löytäminen on haaste sukupolven- tai omistajanvaihdosta aikoville yrittäjille. Vaihdoista suunnittelevista pk-yrityksistä 44 prosenttia kokee tämän ongelmaksi. Jatkajan löytämistäkin suurem-

pana ongelmana pidetään arvonmäärittäykseen liittyviä kysymyksiä. Tämän osuus on noussut 43 prosentista 48 prosenttiin. Myös verotus, rahoitus sekä yhtiö- tai sopimusjuridiikka koetaan ongelmallisiksi.

Kuva 24: Odotettavissa olevat ongelmat, % yrityksistä, joilla vaihdos odotettavissa */

*/ Vastaajat ovat voineet valita useamman kuin yhden vaihtoehdon.

4.6 ULKOINEN RAHOITUS JA SEN KÄYTTÖ

Seuraavan vuoden aikana ulkoista rahoitusta aikoo hankkia 23 prosenttia pk-yrityksistä. Ulkoisen rahoituksen hankkimista suunnitellaan erityisesti teollisuudessa. Voimakkaasti kasvuhakuisissa, kansainvälisillä markkinoilla toimivissa, sukupolvenvaihdosta suunnittelevissa ja/tai suuremmissa pk-yrityksissä aiotaan turvautua ulkoiseen rahoitukseen muita useammin.

Useimmiten uutta ulkoista rahoitusta aiotaan hakea kasvun vaatimaksi käyttöpääomaksi. Erityisesti tämä vaihtoehto nimetään kaupassa. Toiseksi eniten rahoitusta aiotaan hakea kehityshankkeisiin sekä koneiden ja laitteiden laajennusinvestointeihin. Myös rakennusinvestointeihin sekä koneiden ja laitteiden korvaus investointeihin ulkoista rahoitusta aiotaan ottaa melko yleisesti. Rakentamisessa kehityshankkeiden, omistusjärjestelyjen ja kasvun vaatiman käyttöpääoman osuus on muita toimialoja matalampi. Rakentamisessa ulkoista rahoitusta aiotaan sen sijaan käyttää muita useammin toimitusaikaisiin vakuuksiin. Erityisesti teolli-

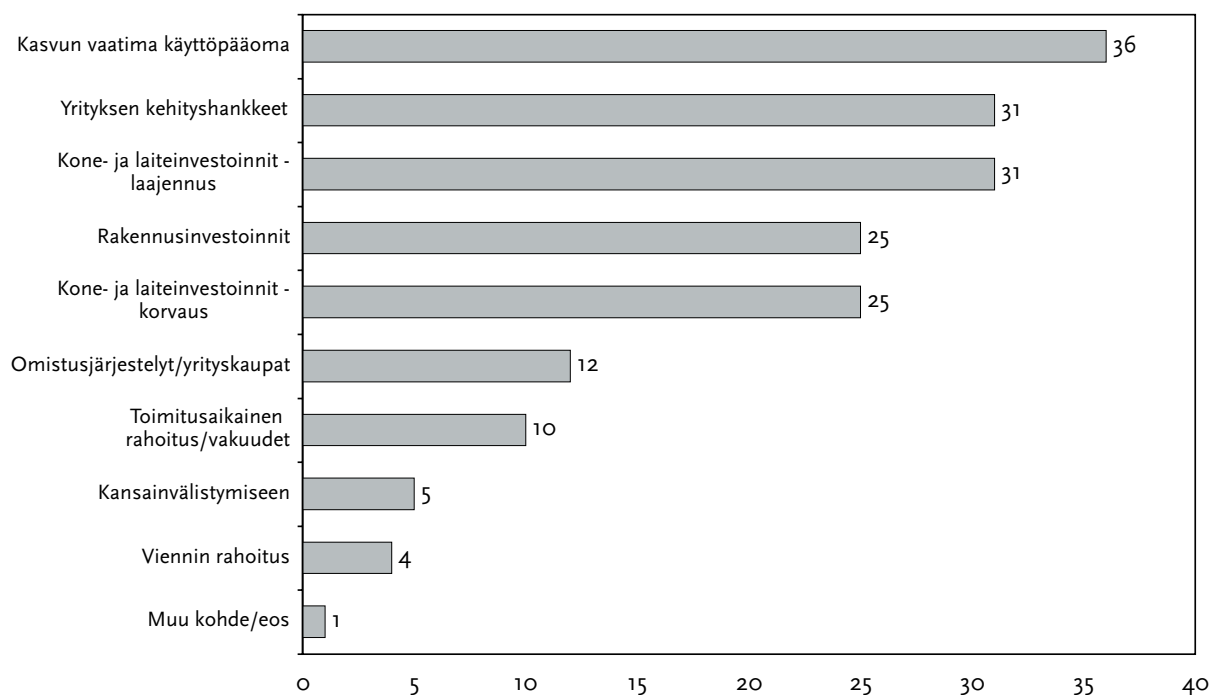
suudessa rahoitusta aiotaan hakea kone- ja laiteinvestointeihin.

Kasvuhakuiset yritykset aikovat hakea ulkoista rahoitusta muita useammin käyttöpääomaksi, yrityksen kehittämishankkeisiin ja yritysjärjestelyihin. Voimakkaasti kasvuhakuiset pk-yritykset aikovat turvautua muita useammin ulkoiseen rahoitukseen myös vientiin ja kansainvälistymiseen liittyvien hankkeiden vuoksi. Tältä osin aiomukset ovat kuitenkin hieman laskeneet keväästä.

Uutta ulkoista rahoitusta suunnittelevista yrityksistä 84 prosenttia aikoo hankkia sitä pankeista. Finnveralta uutta rahoitusta aikoo hakea 31 prosenttia. Erityisesti teollisuusyritykset aikovat kääntyä Finnveran puoleen. Sen sijaan rakennusalalla suunnitellaan muita harvemmin Finnveraan turvautumista. Palvelualoilla harkitaan muita hieman useammin pääomasijoittajien puoleen kääntymistä. Voimakkaasti kasvuhakuiset yritykset aikovat hakea rahoitusta muita useammin Finnveralta (46 %), pääomasijoittajilta (30 %) ja muilta tahoilta (23 %).

Taulukko 23: Ulkoisen rahoituksen yleisyys

Toimialoittain					
	Kaikki yritykset %	Teollisuus %	Rakentaminen %	Kauppa %	Palvelut %
Aikoo ottaa rahoitusta	23	33	23	22	22
Kasvuhakuisuuden mukaan					
	Voimakkaasti kasvuhakuiset %	Kasvuhakuiset %	Asemansa säilyttäjät %	Ei kasvutavoitetta %	Toimintansa lopettavat %
Aikoo ottaa rahoitusta	40	27	20	9	10
Sukupolven/omistajanvaihdoksen mukaan					
	Ei odotettavissa %	Odotettavissa seuraavan 1–2 vuoden aikana %	Odotettavissa seuraavan 3–5 vuoden aikana %		
Aikoo ottaa rahoitusta	22	29	28		

Kuva 25: Ulkoisen rahoituksen käyttötarkoitus, % yrityksistä, jotka aikovat ottaa rahoitusta seuraavan 12 kuukauden aikana */

*/ Vastaajat ovat voineet valita useamman kuin yhden vaihtoehdon.

Taulukko 24: Ulkoisen rahoituksen käyttötarkoitus toimialoittain */

	Kaikki yritykset %	Teollisuus %	Rakentaminen %	Kauppa %	Palvelut %
Koneiden ja laitteiden korvausinvestointeihin	25	34	22	17	28
Koneiden ja laitteiden laajennusinvestointeihin	31	43	32	24	30
Rakennusinvestointeihin	25	27	32	27	20
Kasvun vaatimaksi käyttöpääomaksi	36	34	24	49	33
Omistusjärjestelyihin / yrityskauppoihin	12	12	5	9	16
Viennin rahoitukseen ja riskien kattamiseen	4	7	3	5	3
Yrityksen kehityshankkeisiin	31	29	23	37	30
Toimitusaikaisiin vakuuksiin	10	11	18	12	6
Kansainvälistymiseen	5	5	1	4	7
Muuhun tarkoitukseen	1	1	0	1	1

*/ Vastaajat ovat voineet valita useamman kuin yhden vaihtoehdon.

Taulukko 25: Ulkoisen rahoituksen käyttötarkoitus kasvuhakuisuuden mukaan */

	Voimakkaasti kasvuhakuiset %	Kasvuhakuiset %	Asemansa säilyttäjät %	Ei kasvutavoitetta %
Koneiden ja laitteiden korvausinvestointeihin	10	22	38	40
Koneiden ja laitteiden laajennusinvestointeihin	32	32	29	29
Rakennusinvestointeihin	21	27	25	20
Kasvun vaatimaksi käyttöpääomaksi	53	37	26	26
Omistusjärjestelyihin / yrityskauppoihin	19	13	8	7
Viennin rahoitukseen ja riskien kattamiseen	11	4	1	0
Yrityksen kehityshankkeisiin	44	35	20	4
Toimitusaikaisiin vakuuksiin	14	10	5	23
Kansainvälistymiseen	19	3	0	0
Muuhun tarkoitukseen	0	1	0	2

*/ Vastaajat ovat voineet valita useamman kuin yhden vaihtoehdon.

Taulukko 26: Ulkoisen rahoituksen lähteet */

	Pankki %	Finnvera %	Pääoma- sijoittaja %	Vakuutus- yhtiö %	Muu %
Toimialoittain					
Kaikki yritykset	84	31	11	5	15
Teollisuus	90	43	10	6	9
Rakentaminen	89	22	7	6	7
Kauppa	87	31	8	7	15
Palvelut	79	28	14	3	21
Kasvuhakuisuuden mukaan					
Voimakkaasti kasvuhakuiset	65	46	6	30	23
Kasvuhakuiset	87	34	5	9	15
Asemansa säilyttäjät	90	19	5	2	13
Ei kasvutavoitetta	88	13	2	3	9
Perustamisvuoden mukaan					
-1995	88	28	7	8	14
1996-2000	80	33	2	13	18
2001-	79	35	2	15	19

*/ Vastaajat ovat voineet valita useamman kuin yhden vaihtoehdon.

5. JULKISET YRITYSPALVELUT

Syksyn 2006 Pk-yritysbarometrin erityisteenä on julkiset yrityspalvelut. Yrittäjien arvioitavaksi nimettiin Finnvera, Finpro, TE-keskus, Tekes, seudulliset yrityspalvelupisteet, uusyrityskeskukset sekä julkisten rahoittajien yhteiset palvelukonseptit kasvuyrityspalvelu ja Yritys-Suomi -verkkopalvelu. Vastaaajilta kysyttiin yleisesti palveluiden tuntemuksesta, käytöstä ja hyödyllisyydestä. Lisäksi palveluita käyttäneitä pyydettiin arvioimaan käyttämiään palveluita tarkemmin palveluasenteen, asiantuntemuksen ja hyödyllisyyden kannalta.

Palveluorganisaatioista Finnvera täydentää rahoitusmarkkinoita ja vahvistaa suomalaisten yritysten toimintaedellytyksiä aloitus-, kasvu- ja kansainvälistymisvaiheessa sekä viennissä. Rahoitustuotteita ovat lainat, takaukset, pääomasijoitukset ja vientitakuut. Tekes rahoittaa ja aktivoi yritysten tutkimus- ja kehitysprojekteja. TE-keskukset tarjoavat eri vaiheissa oleville yrityksille neuvonta-, kehittämis- ja rahoitus-

tuspalveluita. Finpro edistää yritysten kansainvälistymistä konsultointipalveluiden kautta. Uusyrityskeskukset auttavat nimensä mukaisesti yrityksen perustamisessa tarjoamalla neuvontapalveluita. Seudulliset yrityspalvelupisteet kokoavat TE-keskusten, kuntien, neuvontaorganisaatioiden, työvoimatoimistojen, oppilaitosten ja uusyrityskeskusten tarjoamat neuvonta- ja kehittämispalvelut yhteen pisteeseen.

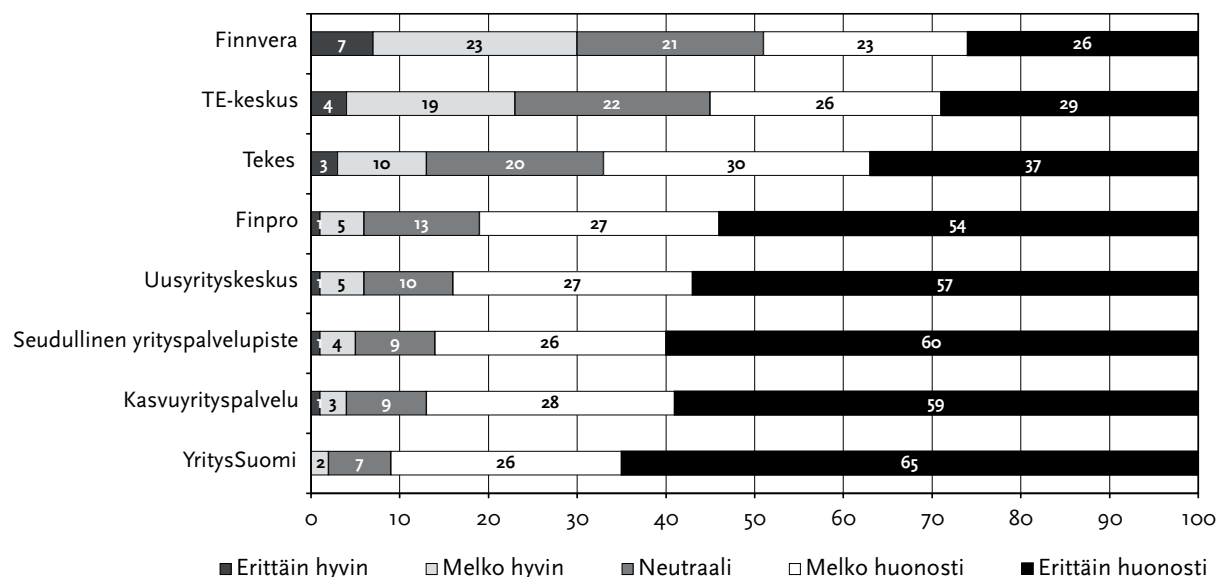
Kasvuyrityspalvelu on Finnveran, Finpron, TE-keskuksen ja Tekesin yhteinen kasvuhakuisille ja kansainvälistyville pk-yrityksille suunnattu palvelu. Palvelun tavoitteena on yhdessä yritysten kanssa rakentaa yhteinen, pitkäjänteinen, kehitysohjelma, johon kuuluu säännöllinen yhteydenpito ja tulosten seuranta. Palvelu on ollut käytössä noin kaksi vuotta. Yritys-Suomi -portaali on julkisten yrityspalveluorganisaatioiden yhteinen verkkopalvelu, joka kokoaa yrityksille, yrittäjille ja yrittäjiksi aikoville suunnatut palvelut yhteen paikkaan. Portaali on ollut käytössä noin neljä vuotta.

5.1 TIETOISUUS JA HYÖDYLLISYYS

Pk-yritysten keskuudessa kokonaisuutena julkiset yrityspalvelut tunnetaan varsin heikosti. Erityisesti näin näyttäisi olevan seudullisten yrityspalvelupisteiden, YritysSuomi-portaalin ja kasvuyrityspalvelun osalta. Myös TE-keskusten toiminta tunnetaan huonosti, kun verrataan siihen, mille joukolle palvelut on suunnattu ja minkä verran TE-keskuksilla on

käyttäjiä. Finnveran toimintaa arvioi tuntevansa erittäin tai melko hyvin 30 prosenttia ja TE-keskusten 23 prosenttia vastanneista. Tekes pääsee hiukan yli kymmeneen prosenttiin. Varsinkin Yritys-Suomi -portaali tunnetaan erittäin heikosti: 65 prosenttia vastajista tuntee palvelun erittäin huonosti ja vain 2 prosenttia arvioi tuntevansa palvelun edes melko hyvin.

Kuva 26: Kuinka hyvin julkisten yrityspalveluiden toiminta ja/tai tuotteet tunnetaan? % pk-yrityksistä

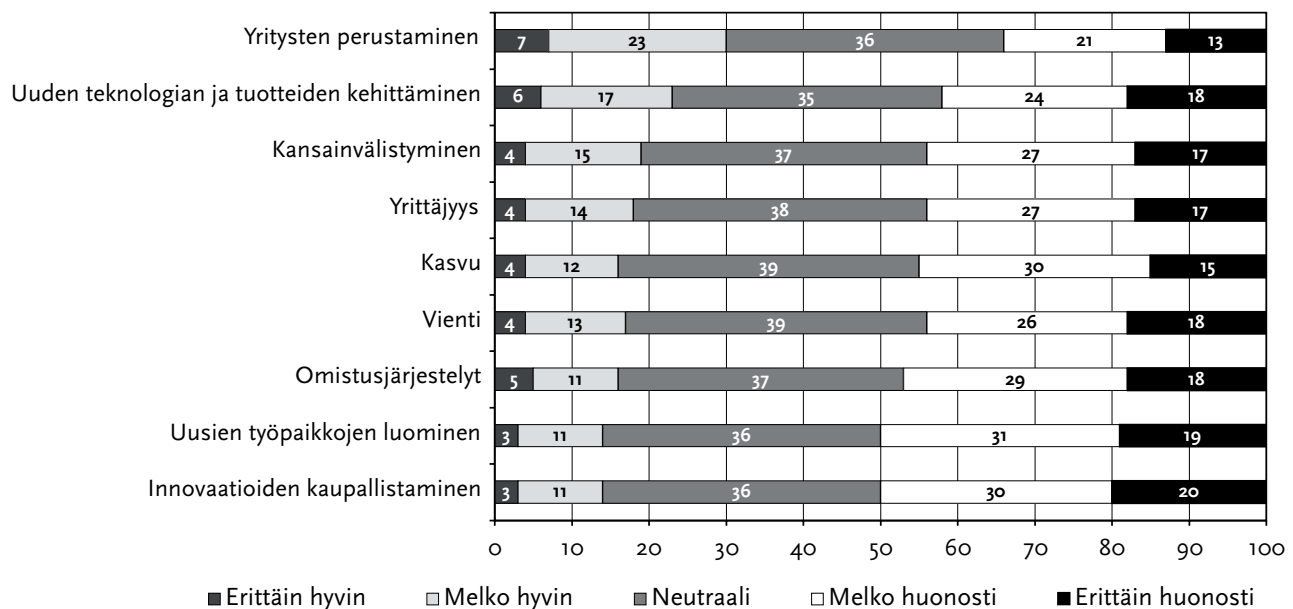
Palvelut tunnetaan kauttaaltaan seudullisia yrityspisteitä lukuun ottamatta paremmin kasvuhakuisissa yrityksissä. Parhaiten tunnetaan Finnveran ja TE-keskusten palvelut. Suuremmat pk-yritykset tuntevat valtakunnallisten toimijoiden – Finnveran, Finpron, TE-keskusten ja Tekesin – palvelut hiukan paremmin kuin pienemmät yritykset. Kasvuyrityspalvelun tunnettuus on heikko myös kasvuhakuisten yritysten keskuudessa.

Julkisten yrityspalveluiden koetaan olleen hyödyksi erityisesti yritysten perustamisessa: erittäin tai melko hyvän arvion antaa 30 prosenttia vastanneista. Toiseksi eniten palveluista arvioidaan olleen apua

uuden teknologian ja tuotteiden kehittämisessä (23 prosenttia). Muiden kriteerien kohdalla ei ole kovinkaan merkittäviä eroja. Vähiten julkisten yrityspalveluiden koetaan edistäneen innovaatioiden kaupallistamista ja uusien työpaikkojen luomista.

Suurempien pk-yritysten arviot palvelujen hyödyllisyydestä ovat kauttaaltaan parempia kuin pienempien yritysten. Voimakkaasti kasvuhakuiset yritykset arvioivat yrityspalveluita muita yrityksiä positiivisemmin yrityksen perustamisen, kasvun edistämisen sekä uuden teknologian ja tuotteiden kehittämisen suhteen.

Kuva 27: Kuinka hyvin yrityspalvelut ovat kyenneet parantamaan yritysten toimintaedellytyksiä? % pk-yrityksistä

5.2 KÄYTTÖ JA ARVIOT

Pk-yritykset ovat käyttäneet eniten hyväksi TE-keskusten (36 % yrityksistä) ja Finnveran palveluita (32 %). Tekesin palveluita on hyödyntänyt 12 prosenttia yrityksistä. Kasvuhakuiset yritykset ovat hyödyntäneet muita yrityksiä enemmän erityisesti valtakunnallisten toimijoiden palveluita: Finnveran ja TE-keskusten palveluita noin 40 prosenttia sekä suhteessa vieläkin enemmän Tekesin (27 % voimakkaasti kasvuhakuisista) ja Finpron palveluita (15 % voimakkaasti kasvuhakuisista). Näiden toimijoiden palveluita ovat käyttäneet muita useammin myös suuremmat pk-yritykset.

Yritys-Suomi -portaalia on käyttänyt vasta pari prosenttia kaikista yrityksistä, mutta voimakkaasti kasvuhakuisista yrityksistä jo 5 prosenttia. Kasvuyrityspalvelua on toistaiseksi käytetty harvoin. Voimakkaasti kasvuhakuisista yrityksistä palvelua on käyttänyt 3 prosenttia.

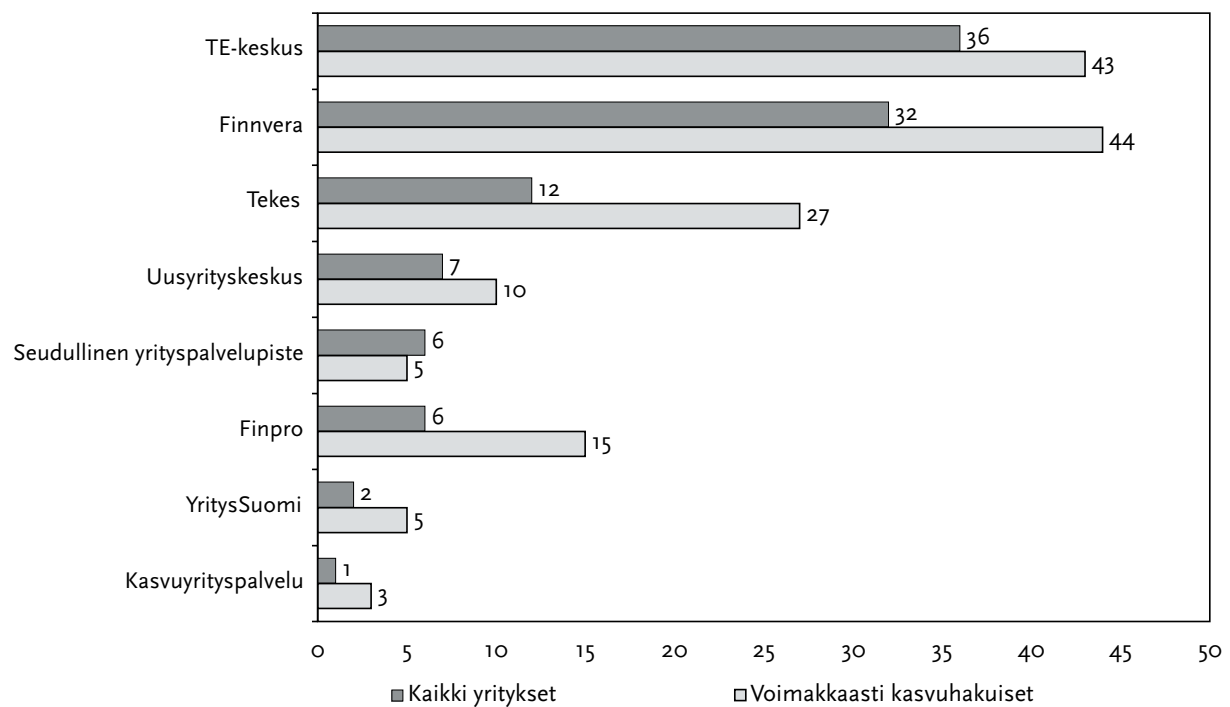
Käyttäjistä peräti 70 prosenttia arvioi Finnveran palveluasenteen erittäin tai melko hyväksi. Kaikki palveluorganisaatiot pääsevät arvioissa yli 50 prosenttiin. Myös palvelukonseptit pääsevät käytettävyydessä ja palvelussa 40 prosentin pintaan. Hiukan useampi antaa erittäin heikon arvion palveluasenteesta.

teesta vain seudullisille yrityspalvelupisteille ja kasvuyrityspalvelulle. Voimakkaasti kasvuhakuiset käyttäjät arvioivat lähes kauttaaltaan palveluasenteen paremmaksi kuin muut. Finpron suhteen arvio on kuitenkin kriittisempi.

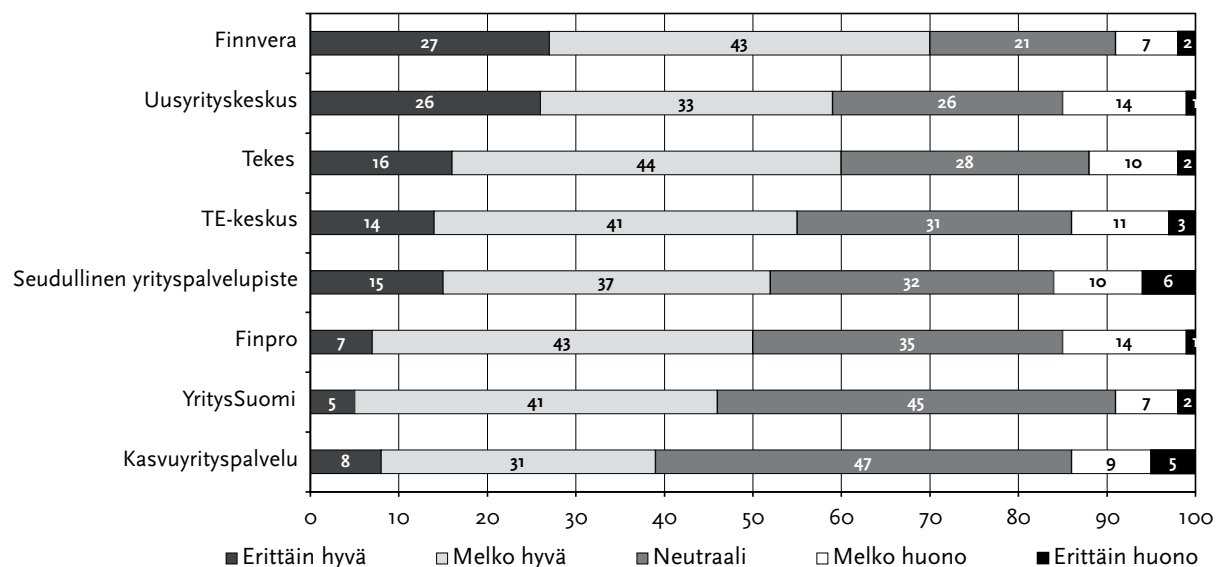
Arviot asiantuntemuksesta ovat käytännössä yhtä myönteiset. Käyttäjistä 71 prosenttia arvioi Finnveran asiantuntemuksen erittäin tai melko hyväksi. Myös muut yrityspalvelut pääsevät yli 50 prosenttiin positiivisten arvioiden osalta lukuun ottamatta

seudullisia yrityspalvelupisteitä, Finprota ja kasvuyrityspalvelua. Jälkimmäisetkin pääsevät kuitenkin yli 40 prosenttiin. Uusyrittäjäkeskukset ja kasvuyrityspalvelu saavat hiukan kaksijakoista palautetta asiantuntemuksesta: toisaalta ne saavat erittäin hyviä arvioita, mutta myös melko tai erittäin huonoja arvioita. Voimakkaasti kasvuhakuiset yritykset arvioivat Tekesin asiantuntemuksen muita käyttäjiä positiivisemmin.

Kuva 28: Julkisten yrityspalveluiden käytön yleisyys, % pk-yrityksistä

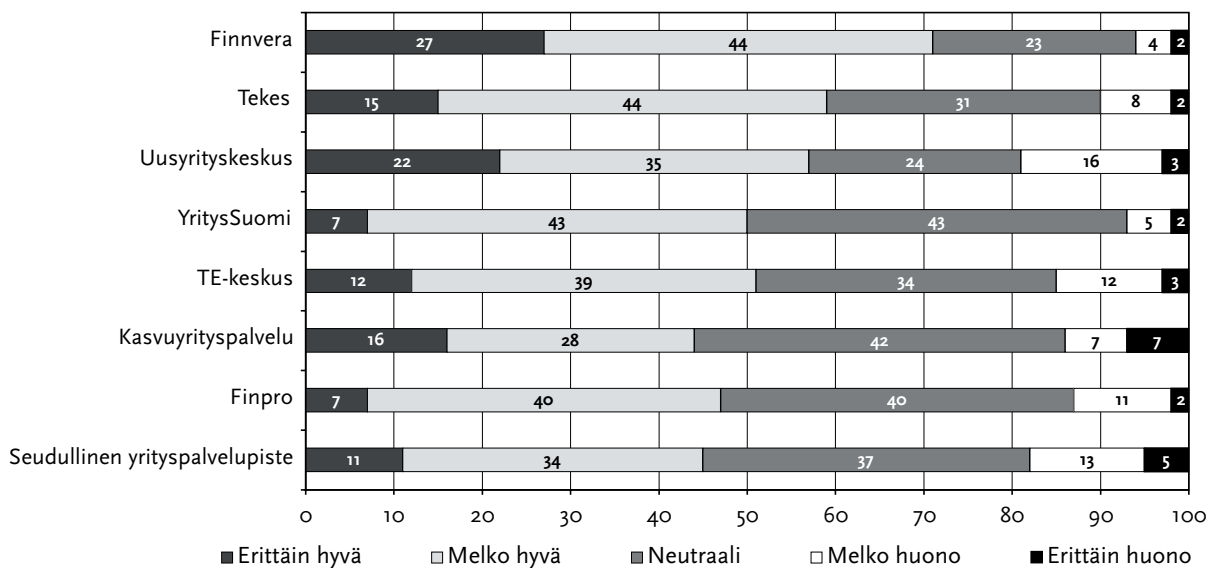
Kuva 29: Arvio palveluasenteesta, % käyttäneistä yrityksistä

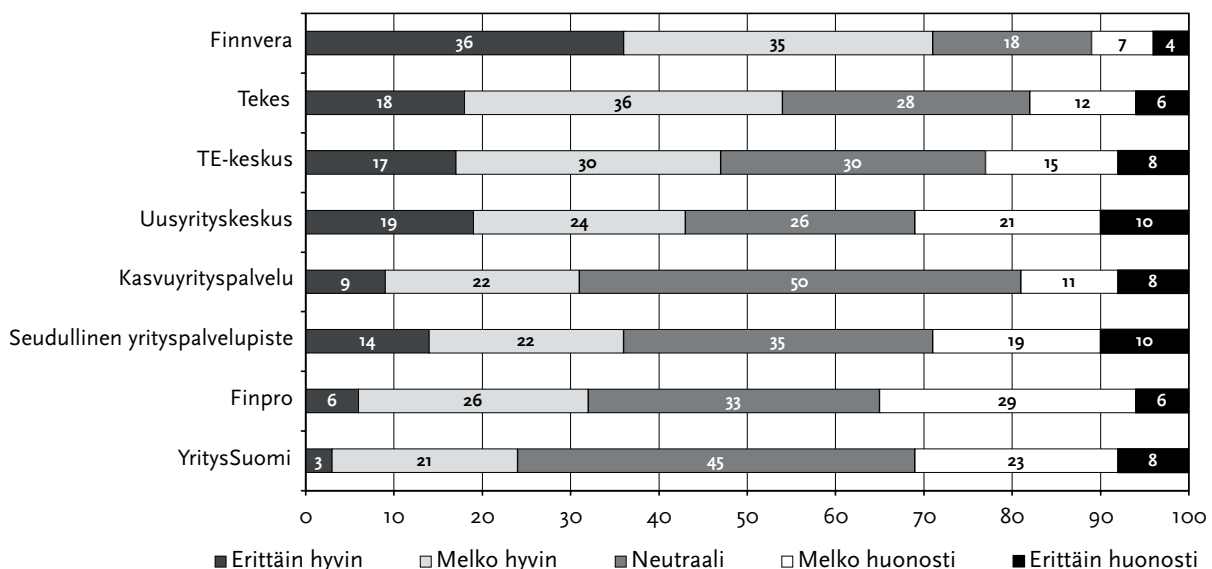
Palveluiden käyttäjiltä kysyttiin vielä, kuinka hyvin palvelut ovat pystyneet edistämään yrityksen toimintaa. Myös tältä osin käyttäjistä 71 prosenttia antaa Finnveralle erittäin tai melko hyvän arvon. Erittäin erittäin hyvän arvon antaneiden osuus on muita palveluita suurempi – 36 prosenttia käyttäjistä. Myös Tekesin palveluista yli puolet käyttäjistä antaa positiivisen palautteen.

Yritys-Suomi -portaalin positiiviset arviot jäävät yrityksen toiminnan edistämisen osalta 24 prosenttiin, joka on samalla heikoin arvio. Voimakkaasti kasvuhakuiset käyttäjät arvioivat Tekesin edistäneen paremmin yritystoimintaa kuin muut yritykset. Arviot Finpron suhteen ovat puolestaan muita kriittisempiä.

Kuva 30: Arvio asiantuntemuksesta, % käyttäneistä yrityksistä

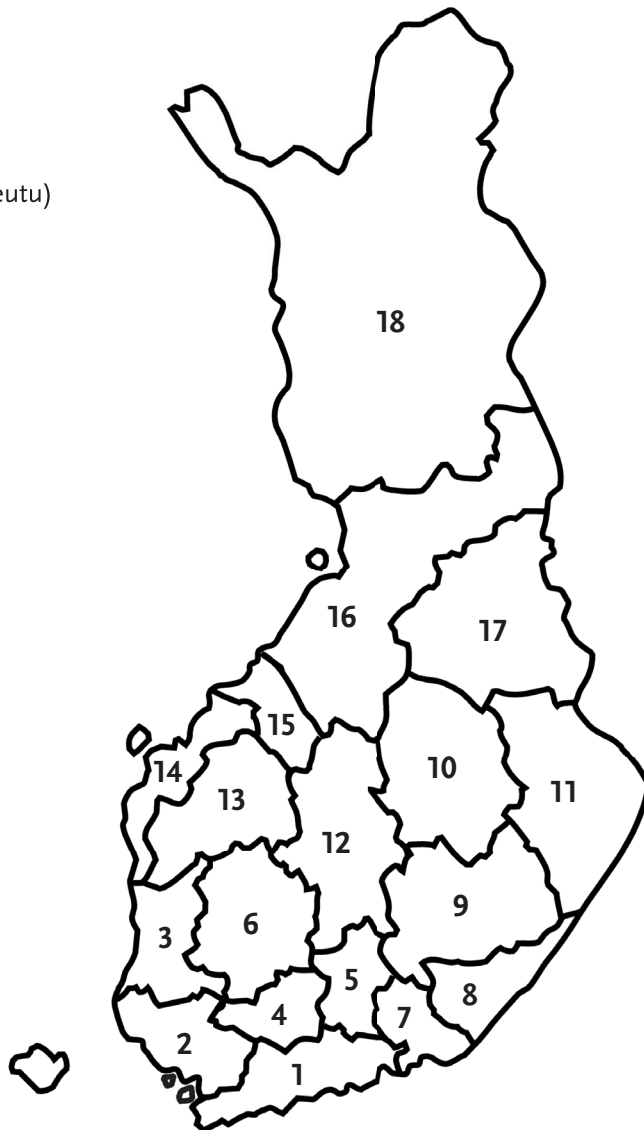

Kuva 31: Kuinka hyvin yrityspalvelut ovat pystyneet edistämään yrityksen toimintaa? % käyttäneistä yrityksistä

PK-YRITYSBAROMETRIN ALUEJAKO

1. Uusimaa, erilliset raportit:
 - Helsinki
 - Pääkaupunkiseutu (pl. Helsinki)
 - Uusimaa (pl. Helsinki ja Pääkaupunkiseutu)
2. Varsinais-Suomi
3. Satakunta
4. Kanta-Häme
5. Päijät-Häme
6. Pirkanmaa
7. Kymenlaakso
8. Etelä-Karjala
9. Etelä-Savo
10. Pohjois-Savo
11. Pohjois-Karjala
12. Keski-Suomi
13. Etelä-Pohjanmaa
14. Pohjanmaa
15. Keski-Pohjanmaa
16. Pohjois-Pohjanmaa
17. Kainuu
18. Lappi

Pohjanmaan alueraportissa ovat mukana Etelä-Pohjanmaan Yrittäjät ja Rannikko-Pohjanmaan Yrittäjät.

Mannerheimintie 76 A
PL 999, 00101 Helsinki
Puhelin (09) 229 221, faksi (09) 2292 2980
www.yrittajat.fi

ETELÄ-KARJALAN YRITTÄJÄT RY
Snellmaninkatu 10, 53100 Lappeenranta
p. (05) 610 0200, f. (05) 610 0220
www.yrittajat.fi/etelakarjala

ETELÄ-POHJANMAAN YRITTÄJÄT RY
Alvar Aallon katu 3, 60100 Seinäjoki
p. (06) 420 5000, f. (06) 420 5001
www.yrittajat.fi/etelapohjanmaa

ETELÄ-SAVON YRITTÄJÄT RY
Linnankatu 5 • PL 204, 50101 Mikkeli
p. (015) 151 684, f. (015) 760 0950
www.yrittajat.fi/etelasavo

HELSINGIN YRITTÄJÄT
Kellosilta 2 D, 2. krs. 00520 Helsinki
p. (09) 612 6230, f. (09) 622 3385
www.yrittajat.fi/helsinki

HÄMEEN YRITTÄJÄT RY
Sibeliuksenkatu 11 A, 13100 Hämeenlinna
p. (03) 682 1153, f. (03) 682 1561
www.yrittajat.fi/hame

KAINUUN YRITTÄJÄT RY
Kauppakatu 26 A, 87100 Kajaani
p. (08) 613 0931, f. (08) 613 0934
www.yrittajat.fi/kainuu

KESKI-POHJANMAAN YRITTÄJÄT RY
Ristirannankatu 1, 67100 Kokkola
p. (06) 831 5292, f. (06) 822 3760
www.yrittajat.fi/keskipohjanmaa

KESKI-SUOMEN YRITTÄJÄT RY
Sepänkatu 4, 40100 Jyväskylä
p. 010 425 9203, f. 010 425 9210
www.yrittajat.fi/keskisuomi

KYMEN YRITTÄJÄT RY
Käsityöläiskatu 4, 45100 Kouvola
p. (05) 535 4313, f. (05) 535 4315
www.yrittajat.fi/kymi

LAPIN YRITTÄJÄT RY
Maakuntakatu 16, 96200 Rovaniemi
p. (016) 420 0600, f. (016) 420 0630
www.yrittajat.fi/lappi

LÄNSIPOHJAN YRITTÄJÄT RY
Valtakatu 5, 94100 Kemi
p. (016) 221 701, f. (016) 221 713
www.yrittajat.fi/lansipohja

PIRKANMAAN YRITTÄJÄT RY
Kehräsaari B-rappu • PL 7, 33201 Tampere
p. (03) 251 6500, f. (03) 251 6516
www.yrittajat.fi/pirkanmaa

POHJOIS-KARJALAN YRITTÄJÄT RY
Kauppakatu 17 B, 80100 Joensuu
p. (013) 221 311, f. (013) 127 678
www.yrittajat.fi/pohjoiskarjala

POHJOIS-POHJANMAAN YRITTÄJÄT RY
Uusikatu 64 A 2. krs., 90100 Oulu
p. (08) 311 4677, f. (08) 371 227
www.ppy.net

PÄIJÄT-HÄMEEN YRITTÄJÄT RY
Rautatienkatu 20 B 4, 15110 Lahti
p. (03) 782 9866, f. (03) 782 1718
www.yrittajat.fi/paijathame

PÄÄKAUPUNKISEUDUN YRITTÄJÄT RY
Tapiolan keskustorni 8. krs, 02100 Espoo
p. (09) 455 4525, f. (09) 467 655
www.espoonyrittajat.fi, www.yrittajat.fi/vantaa
www.kauniaistenyrittajat.fi

RANNIKKO-POHJANMAAN YRITTÄJÄT RY -
KUST-ÖSTERBOTTENS FÖRETAGARE RF
Hietasaarenkatu 6, 65100 Vaasa
p. (06) 356 0800, f. (06) 356 0815
www.yrittajat.fi/rannikkopohjanmaa

SATAKUNNAN YRITTÄJÄT RY
Isolinnankatu 24 • PL 45, 28101 Pori
p. (02) 634 9900, f. (02) 634 9901
www.yrittajat.fi/satakunta

SAVON YRITTÄJÄT RY
Haapaniemenkatu 40, 70110 Kuopio
p. (017) 368 0500, f. (017) 368 0506
www.yrittajat.fi/savo

UUDENMAAN YRITTÄJÄT - NYLANDS FÖRETAGARE RY
Rantakatu 1, 2. krs, 04400 Järvenpää
p. (09) 274 5420, f. (09) 622 3381
www.yrittajat.fi/uusimaa

VARSINAIS-SUOMEN YRITTÄJÄT RY
Brahenskatu 20, 20100 Turku
p. (02) 275 7100, f. (02) 232 8272
www.yrittajat.fi/varsinaissuomi

PÄÄKONTTORIT

HELSINKI

Eteläesplanadi 8 • PL 1010, 00101 Helsinki
Faksi 020 460 7220

KUOPIO

Haapaniemenkatu 40 • PL 1127, 70111 Kuopio
Faksi 020 460 3240

Finnvera Oyj • valtakunnallinen vaihde 020 460 11
www.finnvera.fi

ALUEKONTTORIT

HELSINKI (PÄÄKAUPUNKISEUTU)

Eteläesplanadi 8 • PL 249, 00101 Helsinki
Faksi 020 460 3401

UUSIMAA

Eteläesplanadi 8 • PL 1010, 00101 Helsinki
Faksi 020 460 7110

JOENSUU

Torikatu 9 A, 80100 Joensuu
Faksi 020 460 2163

JYVÄSKYLÄ

Sepänkatu 4, 40100 Jyväskylä
Faksi 020 460 2299

KAJAANI

Kauppakatu 1, 87100 Kajaani
Faksi 020 460 3899

KUOPIO

Haapaniemenkatu 40 • PL 1127, 70111 Kuopio
Faksi 020 460 3330

LAHTI

Laiturikatu 2, 15140 Lahti
Faksi 020 460 2249

LAPPEENRANTA

Snellmaninkatu 10, 53100 Lappeenranta
Faksi 020 460 2149

MIKKELI

Linnankatu 5, 50100 Mikkeli
Faksi 020 460 3690

OULU

Asemakatu 37, 90100 Oulu
Faksi 020 460 3944

PORI

Valtakatu 6, 28100 Pori
Faksi 020 460 2349

ROVANIEMI

Maakuntakatu 10 • PL 8151, 96101 Rovaniemi
Faksi 020 460 2099

SEINÄJOKI

Kauppatori 1 - 3, 60100 Seinäjoki
Faksi 020 460 2399

TAMPERE

Hämeenkatu 9 • PL 559, 33101 Tampere
Faksi 020 460 3711

TURKU

Eerikinkatu 2, 20100 Turku
Faksi 020 460 3649

VAASA

Pitkäkatu 55, 65100 Vaasa
Faksi 020 460 3849

EDUSTUSTOT ULKOMAILLA

PIETARI

Postiosoite
PL 95, 53501 Lappeenranta
Puhelin +7 812 332 0830
Faksi +7 812 332 0831

Julkaisijat:

Suomen Yrittäjät

Suomen Yrittäjät
Mannerheimintie 76 A
PL 999, 00101 Helsinki
Puhelin (09) 229 221
Faksi (09) 2292 2980
toimisto@yrittajat.fi
www.yrittajat.fi

FINNVERA

Finnvera Oyj
Valtakunnallinen vaihde: 020 460 11
www.finnvera.fi
Helsinki
Eteläesplanadi 8
PL 1010, 00101 Helsinki
Faksi 020 460 7220
Kuopio
Haapaniemenkatu 40
PL 1127, 70111 Kuopio
Faksi 020 460 3240

Kustantaja:

Sypoint

Suomen Yrittäjien Sypoint Oy
Mannerheimintie 76 A
PL 999, 00101 Helsinki
Puhelin (09) 229 221
Faksi (09) 2292 2999
www.yrittajat.fi